Ազգ
Azg
armenian daily

24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2004 ՇԱԲԱԹ 10 (2935)

Ադրբեջանին խստիվ դատապարտում, Հայաստանին` չափավոր, Վրաստանին` գովք

«Հյուման ռայթս վոչ» իրավապաշտպան կազմակերպությունը երեկ հրապարակել է տարեկան` 2003 թ. զեկույցն աշխարհի երկրներում տիրող մարդկային իրավունքների մասին: Զեկույցը հիմք է տվել ամերիկյան ազդեցիկ օրաթերթերին` «Նյու Յորք թայմսին» եւ «Վաշինգտոն փոստին» իրենց երեկվա համարներում տպագրել Ադրբեջանին հասցեագրված դատապարտող հոդվածներ:

«Ընտրված հայտարարված հաղթանակին 77 տոկոս քվեներով, կրտսեր Ալիեւը սկսեց «ընդդիմությանը ջախջախելու» արշավ, գրեթե 130 ընդդիմադիր ակտիվիստներ շարունակում են մնալ կալանքի տակ, գրում է «Վաշինգտոն փոստը», անցում կատարելով Վրաստան, որտեղ խորհրդարանական ընտրությունները կեղծելու ամբաստանությամբ խաղաղ ճանապարհով տապալվեց Շեւարդնաձեն:

«ԱՄՆ-ը ողջունեց «վարդերի հեղափոխությունը», բայց խուսափեց քննադատել Ալիեւին», գրում է թերթը:

«Հյուման ռայթս վոչը» Հայաստանի մասին զեկույցում գրում է, որ ոստիկանությունը շարունակում է կտտանքները, «Ա1+»-ը եւ «Նոյյան տապանը» շարունակվում են մնալ փակված եւ այլն:

«Երբեք չենք ընդունի ԼՂ-ի անկախությունը, ոչ էլ Հայաստանի կազմում նրա ներգրավումը»

Իլհամ Ալիեւը Փարիզում ասել է, որ «հայերն արդեն քննարկվել են, նրանք Հայաստանի պետություն ունեն»...

Պաշտոնական այցով Ֆրանսիայում գտնվող Իլհամ Ալիեւը երեկ հանդիպել է Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի հետ: Բանակցությունների մասին մանրամասներ չեն հաղորդվում: Հիշեցնենք, որ 1993 թ. իշխանությունը զավթելուց հետո Իլհամի հայրը` Հեյդար Ալիեւը, առաջին պաշտոնական այցը նույնպես կատարեց Փարիզ:

Այցի նախօրեին Ադրբեջանի արտգործնախարար Գուլիեւը Բաքվի «Էխո» թերթին ասել է. «Ալիեւի եւ Շիրակի բանակցությունների գլխավոր թեման, անշուշտ, լինելու է ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը»: Ընդդիմադիր «Ազադլիգ» օրաթերթն ընդգծում է, որ ղարաբաղյան կարգավորման «փարիզյան սկզբունքների», որոնք նման` են Մոսկվայի առաջարկած «Ընդհանուր պետության» բանաձեւին, նախաձեռնողն ու միջնորդը Շիրակն է, հետեւաբար Ադրբեջանի եւ Ֆրանսիայի նախագահները քննարկելու են «փարիզյան սկզբունքները»:

Հայաստանի արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը «Ազատություն» ռադիոկայանին ասել է, որ Շիրակը կարեւոր դեր է ունեցել փարիզյան գործընթացում ու դրան հաջորդող Քի Վեսթում, եւ հայկական կողմի համար նույնիսկ «ինչ-որ չափով ուրախալի է, որ առաջինը Շիրակի հետ է հարցը քննարկվում, որովհետեւ Ֆրանսիայի նախագահն է եղել փարիզյան հանդիպման նախաձեռնողներից»:

Տես # էջ 2

Լոտոների շահումները վերահսկվո՞ւմ են

«Ազգային միաբանության» ներկայացուցիչ Աղասի Արշակյանը, որ լոտոների դեմ արշավի առաջամարտիկներից է ԱԺ-ում, պատմեց հետեւյալը. մայրաքաղաքի տոնավաճառներից մեկի արմինիստրատորը ծեծելով դուրս է վռնդել տոնավաճառի մերձակա տարածքում լոտո վաճառողներին, թե 3 ամիս վխտում են այնտեղ, բայց ոչ ոք ոչինչ չի շահում: Սպառնացել է ընդհանրապես մոտ չթողնել նրանց, եթե մյուս շաբաթ որեւէ մեկը մեքենա չշահի: Եվ «հրաշքը» կատարվել է: 3 օր անց այցելուներից մեկը մեքենա է շահել: Ու պատմությունը գալիս է հաստատելու հասարակության մեջ խորացող կասկածները, թե լոտոների շահումներն էլ, շահումների տարածքներն էլ կանխորոշվում են: Ի դեպ, նկատենք, որ շահումային ցանկի մեջ հիմա հաճախակի հիշատակվում է «Մալաթիա» տոնավաճառի անունը:

Կ. Դ.

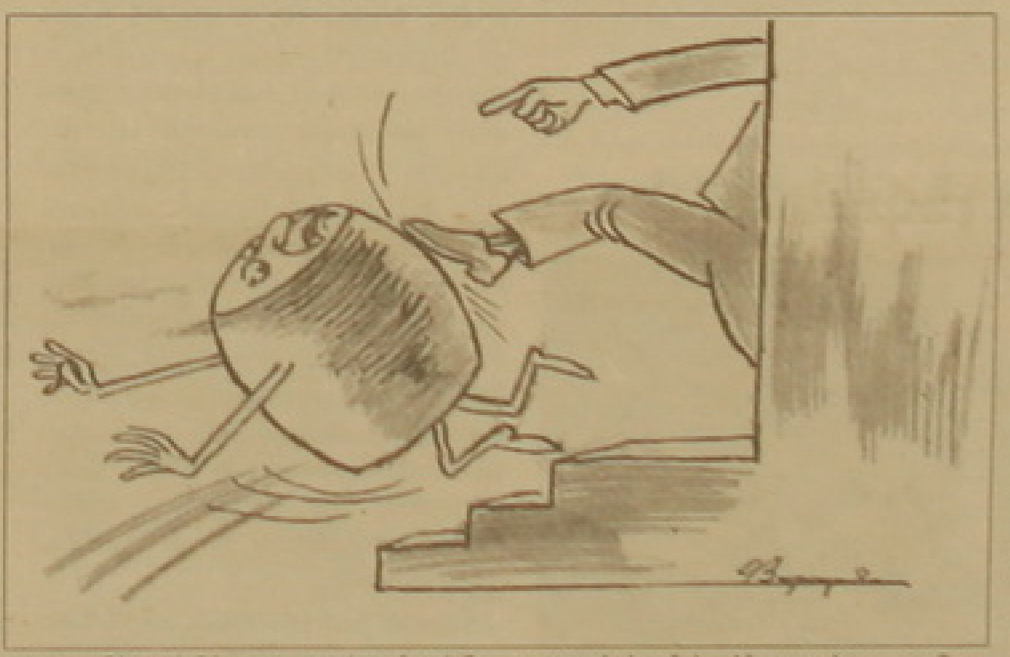

Թաթուլ Մանասերյանին պահում են մեկուսարանում բժշկական հսկողության տակ

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Թաթուլ Մանասերյանը, որը ձերբակալվել է հունվարի 15-ին Վաշինգտոնում, ներկայումս պահվում է այնտեղ, բայց առողջական վատ վիճակի պատճառով գտնվում է բժշկական հսկողության տակ, «Ազատության» տեղեկացրել է Լոս Անջելեսում բնակվող նրա քույրը` Հայաստանի քաղաքացի Թամարա Մանասերյանը: Վերջինս նշել է, որ նախորդ տարիներին Թաթուլ Մանասերյանը անարգել մուտք է գործել կամ դուրս եկել ԱՄՆ-ից:

Իսկ առողջական վիճակը բարելավվելուն պես Թաթուլ Մանասերյանը մտադիր է մեկնել Կալիֆոռնիա, հանդես գալ մամլո ասուլիսով: Թ. Մանասերյանին հնարավորություն է ընձեռնվել նաեւ հանդիպելու ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպանատան աշխատակիցների հետ:

«Դվին»-ի նոր տերը Կոբզոնն է

Տարվա վերջին շատերին էր հետաքրքրում, թե ինչու հանկարծ հանրահայտ երգիչ Իոսիֆ Կոբզոնը մեկ շաբաթով Հայաստանում էր: Հավաստի աղբյուրներից պարզ դարձավ, որ հենց այդ օրերին նա այցելել էր «Դվին» հյուրանոց եւ այնուհետեւ գնել: Նա պատրաստվում է հյուրանոցը հիմնովին վերանորոգել ու դարձնել միջազգային չափանիշներին համարժեք 5 աստղանի հյուրանոց: Ասում են, որ 2004 թ. նրա պլաններում կան նաեւ մի քանի բարեգործական ակցիաներ, որոնք կիրականացնի Հայաստանում:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Կապը վերականգնվեց Մարսի ու Երկրի միջեւ

Երեկվա համարում գրել էինք, թե Մարս մոլորակի մակերեւույթում գտնվող «Սպիրիտ» հետախույզ սարքի եւ ամերիկյան ՆԱՍԱ տիեզերական հետազոտությունների կենտրոնի միջեւ առավոտյան ժամը 7:00-ից խզվել էր կապը, թեեւ սարքավորումը չէր դադարել ազդանշան ուղարկելուց, թե «ողջ» է:

Երեկ կեսօրվա մոտ «Սպիրիտը», արձագանքելով Երկրից ուղարկված հրահանգին, 20 րոպե շարունակ տվյալներ ուղարկեց ՆԱՍԱ, ինչը նշանակում է, որ մարսագնացի հետ կապը վերականգնված է: ՆԱՍԱ-ում այժմ աշխատում են կարմիր մոլորակ ուղարկել «Օպորչյունիտիի» (առիթ, պատեհություն) կոչվող մեկ ուրիշ սարք` «Սպիրիտի» երկվորյակին, որ կաշխատի տվյալներ ուղարկել Երկիր` Մարսի մյուս երեսից:

Երդման արարողություն նոր մոտեցումներով

Սաակաշվիլին իր կառավարումը կսկսի շքեղ հանդիսությամբ

Հունվարի 25-ին Թբիլիսիում տեղի կունենա Վրաստանի նորընտիր նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլու երդման արարողությունը: Վրացական մամուլի հրապարակումների համաձայն, արարողությանն իրենց մասնակցությունն արդեն հաստատել են մոտ 30 երկրների պատվիրակություններ: Ի թիվս այլոց, երդմնառությանը կմասնակցեն Միացյալ Նահանգների պետքարտուղար Քոլին Փաուելը, Ռուսաստանի Դաշնության արտգործնախարար Իգոր Իվանովը, Գերմանիայի եւ Հայաստանի արտաքին գերատեսչությունների ղեկավարները:

Արդեն երեկ Թբիլիսիի կենտրոնական մասում` Ռուսթավելի պողոտայում մինչեւ կեսօր դադարեցված էր երթեւեկությունը` պատրաստվող հանդիսության գլխավոր փորձի կապակցությամբ: Ընդհանուր առմամբ նախատեսվող ծրագիրը տպավորիչ է: Շատերի գնահատմամբ, անկախ Վրաստանի պատմության մեջ եզակի միջոցառում կլինի` 200 հազար լարի (մոտ 100 հազար դոլար) արժողությամբ: Այս գումարը, սակայն, միայն մի չնչին մասով կծածկվի պետբյուջեի միջոցներով, մնացյալը «կնվիրաբերեն» վրացի գործարարները: Թե ովքեր եւ ինչ գումարով կհովանավորեն երդմնառության հանդիսությունը, չի հրապարակվում:

Սաակաշվիլին, ըստ ծրագրի, սահմանադրության վրա կերդվի Վրաստանի խորհրդարանի շենքի առջեւ, որտեղ արդեն պատրաստվում է ժամանակավոր բեմահարթակ: Մինչ այդ նորընտիր նախագահին կօրհնի Վրաստանի պատրիարք Իլյա Երկրորդը:

Հունվարի 25-ին նախապատրաստվող միջոցառումներից թերեւս ամենաշռնդալին կդառնա Վրաստանի նոր պետական դրոշի շնորհանդեսը: Դրոշի հին «օրինակի» փոխարեն Վրաստանն այսուհետեւ կունենա սպիտակ դրոշ` 5 խաչով:

Ինչեւէ, առայժմ ոչ ամբողջապես հրապարակվող ծրագիրը` նվիրված նորընտիր նախագահի երդմնառությանը, խոստանում է լինել դիտարժան եւ տպավորիչ:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Թբիլիսի

ՆԱՏՕ-ն շահագրգռված է Վրաստանից ռուսական զորքերի դուրսբերմամբ

Դավոսի տնտեսական համաժողովում Վրաստանի նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլին հանդիպել է ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Ջաապ դը Հուպ Շեֆֆերի հետ: Հանդիպումից հետո Սաակաշվիլին վրացական «Իմեդի» հեռուստաընկերությանն ասել է, որ հունվարի 26-ին ՆԱՏՕ-Ռուսաստան բանակցություններում Հյուսիսատլանտյան դաշինքն առաջ է քաշելու Վրաստանի տարածքից ռուսական ռազմակայանների դուրսբերման հարցը: Իր հերթին «Նովոստի» գործակալությունը, վկայակոչելով ՌԴ ԱԳՆ մի աղբյուրի, հաղորդում է, որ Ռուսաստանը կարող է Վրաստանի տարածքից իր ռազմակայանների դուրսբերման հարցը քննարկել Վրաստանի հետ առանց որեւէ միջնորդ կողմի:

«ԱՄՆ-ը հավակնություններ չունի վերահսկելու Ադրբեջանը եւ Վրաստանը»

Նախագահ Բուշի խորհրդական Ջեյմս Շլեսինգերը ռուսական «Գազետա» թերթին ասել է, որ, իր կարծիքով, ԱՄՆ-ը հավակնություններ չունի վերահսկելու Ադրբեջանը եւ Վրաստանը: «Ճիշտ նույն կերպ չեմ կարծում, թե Ռուսաստանն ունի կայսերապաշտական մտադրություններ եւ փորձում է վերականգնել ԽՍՀՄ»-ը, ասել է նա: Անցյալում Շլեսինգերը եղել է ԿՀՎ (CIA) տնօրեն, ԱՄՆ պաշտպանության քարտուղար:

ՀՀ վարչապետի գլխավորած պատվիրակությունը Շվեդիայում կմասնակցի Ցեղասպանության համաժողովին

ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՅՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունվարի 25-ին ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի գլխավորած պատվիրակությունը կմեկնի Շվեդիայի Թագավորության մայրաքաղաք Ստոկհոլմ` հունվարի 25-30-ը կայանալիք ցեղասպանության հարցերին նվիրված 4-րդ միջազգային համաժողովին մասնակցելու նպատակով:

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից, պատվիրակության կազմում են ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Ռուբեն Շուգարյանը, Շվեդիայի Թագավորությունում ՀՀ դեսպան Վլադիմիր Կարմիրշալյանը, ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի տնօրեն Աշոտ Մելքոնյանը, կառավարության եւ արտգործնախարարության համապատասխան վարչությունների ղեկավարներ:

«Ցեղասպանության կանխարգելում, սպառնալիքներ եւ պատասխանատվություն» խորագրով միջազգային համաժողովը հունվարի 26-ին կբացի Շվեդիայի վարչապետ Գորան Պերսոնը: Բացման հանդիսավոր արարողությանը ներկա կլինեն Շվեդիայի Կառլ 16-րդ Գուստավ թագավորը, թագավորական ընտանիքի անդամները, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանը, Եվրամիության խորհրդի գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանան: Նույն օրը տեղի կունենա համաժողովի առաջին լիագումար նիստը` «Վտանգի բացահայտում» թեմայով:

Հաջորդ երկու օրերին տեղի կունենան երկրորդ եւ երրորդ լիագումար նիստերը` «Կանխելու պատասխանատվություն» եւ «Ցեղասպանության կանխման հետագա քայլերը» թեմաներով: ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի ելույթը նախատեսվում է հունվարի 28-ին երկրորդ լիագումար նիստում:

Նախատեսվում են Հայաստանի վարչապետի երկկողմ հանդիպումները Շվեդիայի վարչապետ Գորան Պերսոնի, Շվեդիայի արտաքին գործերի նախարար տիկին Լայլա Ֆրեյվալդսի, հայկական համայնքի հետ:

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Անդրանիկ Միհրանյանը դուրս է եկել «Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովից»

Եվ ներգրավվել է մեկ այլ հանձնաժողովի աշխատանքներում

«Ազգի» երեկվա համարում տպագրված հրապարակումը՝ «Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովի գալիք հանդիպումը Երեւանո՞ւմ. Անդրանիկ Միհրանյանը որոշ պարզաբանումներ է տալիս լոնդոնյան հանդիպումից», արժանացավ հայաստանյան քաղաքական շրջանակների ուշադրությանը։

Մենք երեկ կրկին հեռախոսակապ հաստատեցինք Միհրանյանի հետ՝ ճշգրտելու երկու հարց։

- Պրն Միհրանյան, դուք երեկվա հարցազրույցում նշել եք, որ Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի (ՀՀԿ) շրջանակներում ստեղծվում է փորձագետների մի խումբ, որը Հայոց ցեղասպանության եւ հայ-թուրքական հարաբերությունների ողջ համալիրին վերաբերող հարցերը պետք է դնի նոր հիմքերի վրա, ճշակի միասնական դիրքորոշում, այն հասկանալի դարձնի ե՛ւ հայությանը, ե՛ւ միջազգային հանրությանը։ Դուք ոչ միայն այդ խմբի անդամներից եք, այլեւ՝ նախաձեռնողներից։ Սա նշանակո՞ւմ է, որ դուք դադարեցնելու եք ձեր աշխատանքները «Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովում» (ԹՀՀՀ)։

- Հունվարի 12-14-ը տեղի ունեցած ԹՀՀՀ-ի լոնդոնյան հանդիպման ժամանակ ես հայտարարել եմ, որ դադարեցնում եմ իմ մասնակցությունը հանձնաժողովի աշխատանքներին։ 2003 թ. հոկտեմբերին Մոսկվայում կայացած Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի շրջանակներում որոշվել եւ արդեն մայիսին Երեւանում նախատեսվում է փորձագետների խմբի հանդիպումը, որի ընթացքում պետք է ծեւակերպել համահայկական մոտեցում հայ-թուրքական հարաբերությունների, Հայոց ցեղասպանության, տարածքային եւ փոխհատուցման հարցերի վերաբերյալ։

Լոնդոնյան հանդիպմանը հայտարարել եմ, որ ՀՀԿ-ի շրջանակներում ստեղծվող խմբի աշխատանքներում եմ ներգրավված, ինչն անհնար է դարձնում իմ մասնակցությունը ԹՀՀՀ-ի աշխատանքներին։ Ես պետք է կենտրոնանամ այն հանձնաժողովի գործունեության մեջ, որը ձեւավորվել է ՀՀԿ-ի շրջանակներում։

- Պրն Միհրանյան, ԹՀՀՀ-ն ընկալվում էր որպես ԱՄՆ պետքարտուղարության, ԱՄՆ հայկական որոշ շրջանակների նախաձեռնություն։ Հնարավոր համարո՞ւմ եք, որ ՀՀԿ-ի նախաձեռնությունն ինչ-որ կերպ քաջալերվում է ԱՄՆ որոշակի շրջանակների՝ պետքարտուղարության, Կոնգրեսի կամ հայկական ազդեցիկ շրջանակների կողմից։

- Հայերի համաշխարհային կոնգրեսը բաց էր հայկական հասարակական, քաղաքական բոլոր շրջանակների համար, ունեինք մեծ մասնակցություն։ ՀՀԿ-ն ուներ ռուսական եւ հայկական կառավարական մարմինների աջակցությունը, համենայն դեպս, նախագահներ Պուտինն ու Քոչարյանը մասնակցում էին Կոնգրեսի աշխատանքներին։ Չեմ բացառում անգամ, որ ԹՀՀՀ-ի որոշ անդամներ կարող են մասնակցություն ունենալ ստեղծվող նոր կառույցի աշխատանքներին։ Կրկնեմ, որ ՀՀԿ-ի նպատակը հայ-թուրքական հարաբերությունների ամբողջ համալիրի շուրջ համահայկական միասնական դիրքորոշում ձեւավորելն է։

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Տնտեսական նոր ամսագիր երկու լեզուներով

Երեկ «Երեւան» հյուրանոցում ներկայացվեց AEPLAC-ի (Տնտեսական քաղաքականության եւ իրավական խորհրդատվության հայ-եվրոպական կենտրոն) Հայաստանում հրատարակված բիզնես ամսագրի առաջին համարը։ «Հայաստանյան զարգացումներ» պարբերականը, ինչպես տեղեկացրեց AEPLAC-ի եվրոպական տնօրեն Քեննեթ Մյունստերը, եռամսյակը մեկ լույս կտեսնի երկու լեզուներով՝ հայերեն եւ անգլերեն։ Դա, նրա կարծիքով, հնարավորություն կտա Հայաստանի մասին տեղեկություններ տալ աշխարհին եւ աշխարհի մասին՝ Հայաստանին։

Ամսագրի հրատարակմանն աջակցել է եվրահանձնաժողովը, որի երեւանյան գրասենյակի ծրագրերի ղեկավար Ժան-Ֆրանսուա Մորեն նմանապես շնորհավորեց ամսագրի լույս ընծայումը։ Իսկ պարբերականի խմբագիր Տիգրան Ջրբաշյանը նշեց, որ գլխավոր խնդիրն է ամսագիրը դարձնել անկախ լրատվամիջոց, որը կշարունակի հրատարակվել ֆինանսավորման դադարեցումից հետո եւս։

Առավել մանրամասն ներկայացնելով «Հայաստանյան զարգացումները», պարբերականի պատասխանատուներից Հայկ Բարսեղյանը հայտնեց, որ իրենք անդրադառնալու են Հայաստանի բիզնեսին եւ տնտեսությանն առնչվող առանցքային խնդիրներին, իրականացնելու են անկախ վերլուծություններ, ներթափանցելու են «փակ» ոլորտներ, տրամադրելու են Հայաստանին առնչվող բիզնես տեղեկություններ, իրականացնելու են հարցախույզներ եւ այլն։

Ա. Մ.

«Երբեք չենք ընդունի ԼՂ-ի անկախությունը, ոչ էլ Հայաստանի կազմում նրա ներգրավումը»

Սկիզբը էջ 1

Օսկանյանն ասել է, որ Շիրակը ներկա է եղել 2001 թ. ծմռանը տեղի ունեցած Քոչարյան-Հ. Ալիեւ հանդիպմանը, մինչդեռ Իլհամ Ալիեւին տեղեկություն տվի այդ հանդիպման բովանդակության մասին, եւ վերահաստատվեն այն դրույթները, որի շուրջ նախագահները վարում էին բանակցություններ Փարիզում, ապա՝ Քի Վեսթում։

Բաքվի «Զերկալոն» նկատում է, որ ղարաբաղյան բանակցություններում Ֆրանսիան երբեք չի աջակցի Ադրբեջանին։ Մյուս կողմից՝ այն բանից հետո, երբ Ադրբեջանում հոկտեմբերին տեղի ունեցավ իշխանափոխություն, եւ գահը Հեյդար Ալիեւից ժառանգեց Իլհամը, Բաքվում Ֆրանսիայի դեսպանը հայտարարեց, որ «ղարաբաղյան հարցի լուծման առումով սա նպաստավոր եւ կարեւոր հնարավորություն է»։

Ալիեւը երեկ «Ֆիգարո» թերթին տված հարցազրույցում, «Կարծո՞ւմ եք, որ Ռուսաստան-Ադրբեջան հարաբերությունների ջերմացումը թույլ կտա առաջադիմել ԼՂ կարգավորման հարցում, քանզի ՌԴ-ն Հայաստանի ռազմավարական դաշնակիցն է» հարցին, պատասխանել է. «Ուզում եմ ընդգծել, որ որպես ՀՀ-ի գործընկերոջ ՌԴ-ի կարեւորությունը մեծ է, բայց չպետք է մոռանալ, որ ՀՀ-ն այլ գործընկերներ էլ ունի։ Նա շատ ուժեղ լոբբիստական խմբեր ունի ԱՄՆ-ում եւ Ֆրանսիայում։ Ահա թե ինչու հայկական եւ ադրբեջանական կողմերի համար հակամարտության լավագույն լուծումը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի վրա հույս դնելն է։ Հարկավոր է, որ Մինսկի խմբի երկրները (ԱՄՆ, ՌԴ, Ֆրանսիա) ճնշումներ գործադրեն ստիպելու ՀՀ-ին՝ թողնել մեր երկրի տարածքը»։ Բաքվի ANS հեռուստաընկերությունը Փարիզից հաղորդում է, որ Ալիեւի եւ ֆրանսիական կողմի բանակցություններին մասնակցում է Մինսկի խմբում Ֆրանսիայի համանախագահ Անրի Ժակոլինը։

«Հարկավոր է ԼՂ հարցը շատ արագ կարգավորել, բայց պետք է հասկանալ, որ մենք երբեք չենք ընդունի ԼՂ-ի անկախությունը, ոչ էլ ՀՀ-ի կազմում նրա ներգրավումը», շեշտել է Ալիեւը։

«Ֆիգարոյի» հարցազրույցում Ալիեւն ասել է, որ Հայաստանում ռուսական ռազմակայանը «վտանգի աղբյուր է, Կովկասը պետք է զերծ լինի օտարերկրյա ռազմակայաններից», իսկ «Կարո՞ղ է Ադրբեջանն իր տարածքում ընդունել ամերիկյան ռազմակայաններ» հարցին պատասխանել է. «Մենք երկրի տարածքում չունենք օտար ռազմակայաններ եւ ամերիկացիների հետ այս թեմայով որեւէ քննարկում չենք անցկացնում»։

Մյուս կողմից, ժակ Շիրակի հետ հանդիպելուց առաջ Իլհամ Ալիեւը Լեռնային Ղարաբաղի հարցի շուրջ իր տեսակետներն է ներկայացրել Միջազգային հարաբերությունների ֆրանսիական ինստիտուտում եւ, պատասխանելով հայկական առարկություններից գլխավորի՝ ինքնորոշման իրավունքի մասին, ասել է. «Հայերն արդեն հասել են իրենց այդ նպատակին, նրանք ստեղծել են Հայաստանի պետությունը»։ Նա նույնիսկ շեշտել է, ինչպես Բաքվից հաղորդում է ANS հեռուստաընկերությունը, որ հայեր ապրում են նաեւ ԱՄՆ-ում, Ռուսաստանում եւ բազմաթիվ այլ երկրներում. նրանք կարող են վաղը նույնպես վեր կենալ եւ նմանօրինակ պահանջներ ներկայացնել այդ երկրներին։

«Էխո» թերթը նշում է, որ ժակ Շիրակը Իլհամ Ալիեւին պարգեւատրելու է «Պատվո լեգեոն» շքանշանով։

Ռ. Հ.

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ

Ռուսաստանի Գերագույն դատարանը մերժել է Ղազարոս Կյուրեղյանի բողոքը

Նոր Նախիջեւանի եւ Ռուսաստանի հայոց թեմից Մայր աթոռի ստացած տեղեկության համաձայն, 2004 թվականի հունվարի 21-ին Ռուսաստանի Դաշնության Գերագույն Դատարանը մերժել է Ղազարոս Կյուրեղյանի (կարգալույծ հռչակված նախկին Տիրան արքեպիսկոպոս) բողոքն ընդդեմ 2003 թվականի հոկտեմբերի 1-ի Մոսկվայի քաղաքային դատարանի որոշման։ Գերագույն Դատարանի վճռով հաստատվում է, որ Ղազարոս Կյուրեղյանի կողմից «Մոսկվայի Հայ Առաքելական եկեղեցի» անունով ստեղծված կազմակերպության, որպես անկախ կրոնական կառույցի, գրանցումը խախտում է Հայ Առաքելական եկեղեցու կանոնադրությունը, ինչպես նաեւ հակասում խղճի ազատության եւ կրոնական կազմակերպությունների մասին օրենսդրության պահանջներին։ Հետեւաբար, այդ կազմակերպության գործունեությունը անօրինական է, իսկ ներկայացրած դատական հայցն ու բողոքը Գերագույն դատարան՝ անհիմն։

Նոր Նախիջեւանի եւ Ռուսաստանի Հայոց թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Եզրաս եպիսկոպոս Ներսիսյանի հավաստմամբ, թեմը, պահպանելով իր ներքին միասնությունը, արդեն իսկ կարող է լիարժեք իրականացնել իր առաքելությունը։

Այս առիթով, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց հայրապետն իր գոհունակությունը եւ գնահատանքն է հայտնել Ռուսաստանի Դաշնության օրենսդիր եւ դատական ատյանների բոլոր օրինահարգ անդամներին, ովքեր անաչառություն են ցուցաբերել հարցի արդարացի լուծման համար։

Նորին Սրբությունը լիահույս է, որ հետայսու թեմը կկարողանա առանց խոչընդոտների շարունակել իր ծառայությունը՝ ի պայծառություն Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի եւ ի զորացումն Առաքելական մեր սուրբ եկեղեցու։

Համաշխարհային բանկն իրականացնում է կրթական երկրորդ ծրագիրը

«Կրթության որակի եւ համապատասխանեցման» ծրագրի համար

Համաշխարհային բանկը հինգշաբթի հաստատել է 19 մլն դոլարին համարժեք վարկը։ Այս մասին երեկ տեղեկացանք բանկի գրասենյակում կայացած մամուլի ասուլիսում, որին մասնակցում էին սոցիալական ծրագրերի պատասխանատու Սուսաննա Հայրապետյանը եւ արտաքին կապերի պատասխանատու Վիգեն Սարգսյանը։ Նրանց խոսքով, վարկային ծրագիրը հանրակրթական դպրոցը կզարգացնի ժամանակակից պահանջներին համապատասխան, կապահովի գիտելիքների ստուգման նոր եղանակով, կգինի համակարգիչներով ու այլ սարքավորումներով։

Ծրագիրը բաղկացած է 4 հիմնական ենթածրագրերից՝ ուսումնական ծրագրեր եւ գնահատում, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, ուսուցիչների մասնագիտական կատարելագործում, համակարգի կառավարում եւ արդյունավետություն։ Նախատեսվում է վերանայել բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կարգը, ստեղծել գնահատման եւ տեստավորման կենտրոն, որը պատասխանատու կլինի քննությունների անցկացման եւ գնահատման աշխատանքների համար։ Կրթական բարեփոխումների կենտրոնին կից կստեղծվի կրթակարգի մշակման բաժին։ Հայաստանի 600 դպրոցներում կստեղծվեն դպրոցական ուսումնական կենտրոններ (համակարգչային լաբորատորիաներ), 150 դպրոցներ կմիանան դպրոցական ինտերնետային ցանցին, կրթական տեխնոլոգիաների գործունեությունը վերահսկելու նպատակով կստեղծվի «Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն»։ Դրամաշնորհների միջոցով մոտ 60 դպրոցներում կիրականացվի ուսուցիչների մասնագիտական կատարելագործման փորձնական ծրագիր, իսկ օպտիմալացման ծրագրի հետեւանքով կրճատված ուսուցիչներին կտրվի սոցիալական աջակցություն։

Հիշեցնենք, որ վարկը տրամադրվում է 40 տարվա մարման ժամկետով եւ 10 տարվա արտոնյալ պայմաններով։ 1992 թվականից Համաշխարհային բանկին եւ միջազգային զարգացման ընկերակցությանն անդամակցելուց ի վեր, 31 ծրագրերի համար մեր երկրին հատկացվել է 755 մլն դոլար։

Ռ. Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Ժ9 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի։
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Լրացիչ

Օրենքներն ու հաշվետվությունները մեզ չեն փրկում թթվածնային սովից

Կառավարությունում բավարար գնահատական ստանալուց հետո բնապահպանության նախարար Վարդան Այվազյանը երեկ որոշել էր հաշվետվություն ներկայացնել նաեւ էկոլոգիական խնդիրներով զբաղվող հասարակական կազմակերպություններին եւ լրագրողներին: Վերջիններս պակաս բարեհաճ գտնվեցին գործադիր մարմնից, եւ հաշվետվությունը վերածվեց խորացած հիմնախնդիրների տաք քննարկման. 2 բեւեռների կարծիքները հաճախ տարամիտվում էին: Մասնավորապես բնապահպանները համաձայն չեն անտառների շահագործումը գյուղատնտեսությանը հանձնելու կառավարության վերջին որոշման հետ: «ՀՀ անտառներ» կոալիցիան բողոքի նամակ է հղել վարչապետին եւ ՀՀ նախագահին: Բնապահպանության նախկին նախարար Կարինե Դանիելյանի վկայակոչմամբ, 1 տասնամյակ առաջ, երբ անտառների շահագործումը դարձյալ գյուղնախարարության տնօրինության տակ էր, վերջինս կտրականապես արգելում էր նախարարության որեւէ միջամտություն իր գործունեությանը: Այժմ, ճշմարիտ է, վերահսկողական գործառույթը վերապահվել է բնապահպանության նախարարությանը, սակայն հասարակական կազմակերպությունների մտավախություններն են շատացել: Նրանք համոզված են, որ վերահսկողական ու շահագործման ֆունկցիաների տարանջատումն անտառի կառավարման հարցի լավագույն լուծումը չէ: Գաղտնիք չէ, որ այս ասպարեզում ամենայուղալի պատառը հենց անտառներն են, եւ դրանք միանգամայն 2 տիրոջ ծառա դարձնելով, հոշոտումների վտանգն ավելի է մեծանալու: Բնապահպաններն առաջարկում են ընդհանրապես նախարարություններից անկախ առանձին կառույց ստեղծել, որը բացառապես միայն անտառով զբաղվի: Գազի եւ համարժեքորեն հոսանքի թանկացման սպառնալիքը, երբ հատկապես անտառամերձ համայնքների բնակիչները կշարունակեն ջեռուցման հարցերն անտառի հաշվին լուծելու պրակտիկան, խնդիրն ավելի է սրում:

7 տասնյակից ավելի բնապահպանական կազմակերպությունների գոյությունն իմաստազրկվում է, քանի որ անկախ նրանց սուր ճռճռալուց, ոչ միայն անտառային տարածքներում, այլեւ մայրաքաղաքում ծառ ու թփի հանդեպ բարբարոսությունը չի ընդմիջվում: Աբովյան փողոցի՝ Ավ. Իսահակյանին հարող տարածքում կանաչի օազիսը հենց այս պահին զոհաբերվում է ինչ-որ մեկի գործարարական նկրտումներին: Բնահենների վտանգավոր ուշադրությունը սեւեռվել է նաեւ Սեւանի առափնյա տարածքների վրա: Նախարարի այն նկատողությունը, թե Երեւանի գլխավոր հատակագծի ստեղծումը, որը հողի կատեգորիաների վճարային նոր, բարձր արժեքներ կսահմանի, եւ կանաչի հետ կապված բոլոր հարցերը կլուծեն, հանդիպման մասնակիցների մեջ իրարանցում առաջացրեց:

Երեւանում սպասվում է թթվածնային սով

Գլխավոր հատակագծի ստեղծման ավարտին դեռ մի քանի տարի կա, մինչ այդ Երեւանում երեւի կանաչի պատառ չի մնա:

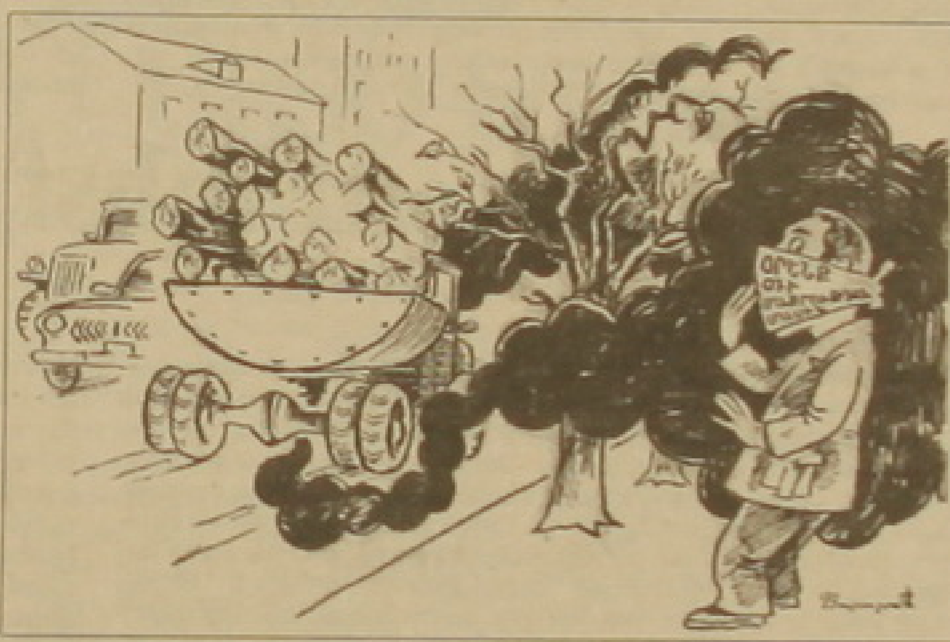

Քաղաքի թոքերի անվերջ անդամահատումների հետեւանքն է, որ Երեւանի օդային ավազանը հիմնիվեր վարակվել է թունավոր աղտոտիչներով: Դրանց տարածման աղբյուրն օրեցօր ավելացող տրանսպորտային մասնավոր փոխադրամիջոցներն են: 80-90-ական թթ. Երեւանում ավտոմեքենաների քանակը 50 հազար էր, այսօր հաշվվում է 100 հազարը: Հատկապես դիզելային վառելանյութի օգտագործման հետեւանքով օդը ներծծվում է ծծմբի, ազոտի երկօքսիդներով: Երեւանում դրանք սահմանային թույլատրելի խտությունները գերազանցում են համապատասխանաբար 2,4-ից 2,2 անգամ:

Երեւանում սպասվում է թթվածնային սով. այս համոզման է շրջակա միջավայրի խնդիրների կենտրոնի տնօրեն Ռադիկ Մարտիրոսյանը: Նրա հավաստմամբ, ընդունված նորմաներով, 1 շնչին հասանելիք կանաչի բաժինը 24-25 քմ է: Նույնիսկ 1988-89 թթ. այդ ցուցանիշը չէր համապատասխանում նորմատիվ պահանջներին՝ կազմելով ընդամենը 8-9 քմ: Այսօր այն դարձել է 6 քմ: Այսինքն՝ 4 անգամ պակաս թույլատրելիից: Իսկ թթվածնի տեղն ակտիվորեն գրավում են քիմիական միացությունները եւ փոշին:

Իրավիճակը նվազ լավատեսական է Վանաձոր, Հրազդան, Գյումրի, Արարատ, Ալավերդի քաղաքներում: Ալավերդիում նորմայից գրեթե 3,5 անգամ բարձր է SO_2-ի պարունակությունը, մյուս քաղաքներում՝ փոշու պարունակությունը:

Ջրային 7 մակերեսներում, որոնց թվում՝ Երեւանյան լիճը, Գետառ ու Հրազդան գետերը, նույնիսկ մակերեսային ջրերից նմուշահավաքը, նավթամթերքների, ամոնիումի ու նիտրիտի իոնների անթույլատրելի քանակներ է հայտնաբերել:

Ի՞նչ է պատրաստվում իրականացնել բնապահպանության նախարարությունը 2004 թ.: Փոխնախարար Սիմոն Պապյանը ներկայացրեց հիմնականում բյուջետային հատկացումները, որ կառավարությունն առաջին անգամ (10 տարվա մեջ) գլխի է ընկել նախատեսել շրջակա միջավայր արտանետումների քանակը նվազեցնելու, ջրային ռեսուրսների տարբեր աղբյուրների, ընդերքի պաշարների հաշվառման համար: Իսկ նախարարությունն ինքը լծվելու է ենթաօրենսդրական ակտերի միջոցով օրենսդրության կատարելագործմանը: Նվազ ու թույլ հույս՝ բազմատանջ մեր բնությունը փրկելու համար: Կյանքը ցույց է տալիս, որ մեր երկրի թե շարքային քաղաքացին, թե պաշտոնյան օրինապահպանության հանդեպ ընդգծված հակակրանք ունեն եւ 2004-ին էլ այդ մշակույթը հազիվ թե զարգանա:

Մյուս խնդիրը, որ հավաքի հրավիրման նպատակ էր դարձել, նախարարությանը կից Հասարակական կազմակերպությունների խորհրդի ստեղծումն էր, որը կգործի հենց նախարարությունում: Նախարարն իր այս նախաձեռնությունը բացատրեց այսպես. պետք է միասնականացնել ուժերը: Հասարակական կազմակերպություններն ընդունվում են նախ եւ առաջ իբրեւ հակակշիռ գործադիր իշխանություններին, շատ դեպքերում ուղղորդում կամ պատժում են նրանց գործունեությունը: Նախարարի ձեռնարկը կամա թե ակամա ընկալվում է իբրեւ նրանց ընդդիմադիր ոգին լռեցնելու, այլ կերպ ասած՝ գործադիր օղակի հետ նրանց սերտաճեցնելու վտանգավոր նախադեպ:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

«Արմենտելի» առնչությամբ կներկայացվի լիցենզիայի փոփոխության պայմանական տարբերակ

Պատասխանելով մեր հարցին, թե երբ է կառավարությունը նախատեսում փոփոխել (վերացնել բացառիկ իրավունքը) «Արմենտելի» լիցենզիան բջջային կապի եւ տվյալների փոխանակման (միջազգային ելք) մասով, արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը նշեց, որ իրավական հիմնավորման ուղղությամբ մեծածավալ աշխատանք է կատարվել, բայց տեխնիկական աշխատանքի ծավալներն ավելի մեծ էին: Այնուամենայնիվ, շուտով կառավարություն կներկայացվի լիցենզիայի փոփոխության առաջարկը, բայց դա կլինի միջանկյալ պայմանական տարբերակ մինչ արբիտրաժի որոշումը: Ինչ վերաբերում է Հայաստանի կառավարության եւ OTE-ի դատական վեճին, ապա երեք հայցեր կան՝ ՀՀ կառավարությունն ընդդեմ OTE-ի, OTE-ն ընդդեմ ՀՀ կառավարության եւ «Արմենտելն» ընդդեմ կառավարության: Դատական փոխհատուցման ծախսերը կողմերի համար, ըստ նախարարի, կկազմեն 300 մլն դոլար:

Դատական համակարգում կոռուպցիայի խնդիրներին անդրադառնալով, Դավիթ Հարությունյանը կարծիք հայտնեց, որ պետք է վերացնել հակասությունները այն օրենքներում, որոնք կոռուպցիայի աղբյուր են: Երկրորդ կարեւոր գործոնը դատական նիստերի ձայնագրությունն է, որին անպայման ձեռնամուխ են լինելու:

Արդարադատության նախարարի երեկ հաղորդած հետաքրքրական ցուցանիշներից էր ծննդյան եւ մահվան հարաբերակցությունը: 2003 թ.-ին գրանցվել է 35 հզ. ծննդյան եւ մոտ 26 հզ. մահվան ակտ: Նախորդ տարվա համեմատ ծնունդներն աճել են 2,5 հզ.-ով, իսկ մահերը՝ 500-ով:

Ա. Մ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Սեւան» հյուրանոցի ճակատագիրն՝ այս տարի

«Սեւան» հյուրանոցի հետագա ճակատագրին անդրադառնալով, Պետական գույքի կառավարման վարչության պետ Դավիթ Վարդանյանը երեկ հայտնեց, որ չնայած հյուրանոցը սեփականաշնորհվել է 1996 թ.-ին, բայց սեփականության իրավունքը նրա նկատմամբ գրանցվել է միայն 1999 թ.-ին: Դրան հաջորդող 5 տարիների ընթացքում եթե նոր սեփականատերը չի կատարում ներդրումային պարտավորությունները, ապա պետությունն իրավունք ունի դատարան դիմել մասնավորեցված օբյեկտը հետ վերցնելու հայցով: Այդ ժամկետը լրանում է այս տարի: Հիշեցնենք, որ «Սեւան» հյուրանոցի սեփականատերը լոնդոնահայ մեծահարուստ եւ բարերար Վաչե Մանուկյանն է:

Արտագաղթը նվազել է

Հայաստանից մեկնողների եւ երկիր ժամանողների տարբերությունը 2003 թ.-ին կազմել է 9 հզ. մարդ: Միգրացիայի եւ փախստականների վարչության պետ Գագիկ Եգանյանը երեկ տեղեկացրեց, որ 2002 թ.-ին այդ տարբերությունը կազմել է 3 հզ. մարդ: 2000 եւ 2001 թթ.-ին բացասական հարաբերակցությունը եղել է մոտ 60 հզ.: Այսինքն, վերջին երկու տարիներին արտագաղթի նվազման միտումը պահպանվում է:

Ա. Մ.

Տարածաշրջանում միակն ենք...

Ըստ բնապահպանության նախարարի, Հայաստանը տարածաշրջանի միակ երկիրն է, որին ջերմամատակարարման աջակցության ծրագրի շրջանակներում Գլոբալ էկոլոգիական հիմնադրամը 3 մլն դոլարի դրամաշնորհ է տվել: Նպատակը ՋԷԿ-ի վերակառուցման ժամանակ բնապահպանական գործոնների, օրինակ, վտանգավոր արտանետումների առկայությունը նկատի առնելն է: Փորձաքննությունն ապացուցել է, որ մաքրող սարքավորումների տեղադրման շնորհիվ ՋԷԿ-ի թունավոր արտանետումների ծավալը 4 անգամ կկրճատվի:

Կ. Դ.

Հրետանային 12 համազարկ Բանակի օրվա առթիվ

Ի նշանավորումն ՀՀ զինված ուժերի կազմավորման 12-ամյակի, ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը հրաման է ստորագրել հունվարի 28-ին, ժամը 20:00-ին, Երեւան քաղաքում տոնական հրավառություն կազմակերպելու եւ հրետանային 12 համազարկ տալու մասին:

Բժի՞շկ, թե՞ խաբեբա

Գուցե այս հարցի պատասխանը տրվի՞ դատավարության ավարտին

Երբ 2002 թ.-ի ձմռանը երեւանաբնակ Գոհար Խաչատրյանը ողջ մարմնում հանկարծակի սուր եւ ուժեղ ցավեր զգաց, ոչ նա, ոչ էլ նրա հարազատները չէին կարող կասկածել, որ ի վերջո դա հիմք կդառնա դատարան դիմելու: Բայց դարձավ ու դիմեցին: Պարզապես հիվանդի հարազատները բուժման նպատակով դիմել էին բժշկի, բնականաբար վաղուց ծանոթ ու վստահելի Երեւանի «Էրեբունի» բժշկական կենտրոնի պոլիկլինիկայի բժիշկ, գաստրոէնտերոլոգ Վաղինակ Դովլաթյանին: Վերջինս բացառելով հիվանդին անհրաժեշտ կոլոնոսկոպիկ եւ համակարգչային տոմոգրաֆիկ ստուգումները, իր աշխատասենյակում ուղղակի ձեռքերի շոշափմամբ ստուգել է Գոհար Խաչատրյանի որովայնը, եւ նրա հարազատներին հավաստիացրել, թե հիվանդին 1 տարի 2 ամիս ապրելու ժամանակ է մնացել: Իսկ ախտորոշումը՝ քաղցկեղ, որի բուժման եղանակը բուսաբուժությունն (ինչով բժիշկը զբաղվում է երկար տարիներ), ճանապարհով հայտնաբերել է եւ արդեն մի քանի անձանց բուժել: Հայտնագործությունը չարտոնագրելը բժիշկը բացատրել է նրանով, թե դրա համար իրեն հետապնդում են այսպես կոչված ԿԳԲ-ից: Ընթացող դատավարության ժամանակ էլ հրաժարվել է ցուցմունքներ տալ իր պատրաստած դեղամիջոցի քիմիական բաղադրության, այն պատրաստելու եղանակի մասին՝ դա համարելով իր հեղինակային գաղտնիքը: Մեղադրյալի այս փաստարկը դատարանը հիմնավոր է համարել:

Ի դեպ, նշված գաղտնիքը գործով չպարզված կարմիր հեղուկ է, որ հիվանդին, տվյալ դեպքում Գայանե Խաչատրյանին եւ նրա հարազատներին արժեցել է 21 հազար ԱՄՆ դոլար, որը մտերիմ-բարեկամներից վերադարձնելու պայմանով վերցրել եւ տրամադրել է հիվանդի՝ Մ. Նահանգներում բնակվող եղբայրը:

Խուճապահար հարազատներն առաջարկվող բուժման միջոցը միակը համարելով եւ հիմք ընդունելով բժշկի հետ վաղեմի ծանոթությունը, առանց կասկածի մաս առ մաս բժշկին են տրամադրել 20 հազար 300 ԱՄՆ դոլար: Սակայն բուժման ընթացքում կասկածներ են առաջացել, քանի որ Դովլաթյանը պահանջել է առավելագույն գաղտնիություն եւ մեկուսացում՝ արգելելով տեսությունն անգամ հարազատների հետ: Վերջիններս էլ հավաստացել են, թե բժշկի հաղորդած դրական լիցքերով բիոտոկերն իրենց ներկայությունից կարող են վերածվել բացասականի եւ խոչընդոտել բուժման արդյունավետ ընթացքին:

Ի վերջո, բժշկական հետազոտում անցնելով, Գայանե Խաչատրյանը պարզել է, որ ինքը հիվանդ է ոչ թե քաղցկեղով, այլ ունի աղերի կուտակումներ եւ նյարդերի բորբոքում: Արդյունքում գործը քննվում է Էրեբունի-Նուբարաշեն առաջին ատյանի դատարանում, որտեղ ընթացող երեկվա հերթական նիստում մեղադրող Գեւորգ Երեմյանը, հիմք ընդունելով տուժողի ստացած սպառնալի հեռախոսազանգերը, միջնորդեց մեղադրյալին կալանելու համար, որին դատավոր Արա Կոստանյանն ազատել է կալանքից՝ հիմնվելով դատական նիստի ժամանակ վատ զգացող մեղադրյալին շտապ օգնություն ցուցաբերած բժշկի բացատրության վրա: Սա տուժողի պաշտպանի հավաստմամբ դատավարության ընթացքում թույլ տված օրենքի միակ խախտումը չէ: Փաստաբանը պնդում է, որ չնայած մեղադրյալի ունեցած առողջական պրոբլեմներին, որոնք հաստատվել են դատափորձաքննությամբ, չեն կարող հիմք հանդիսանալ մեղադրյալին կալանքից ազատելու համար: Մեղադրյալի պաշտպանի բերած փաստարկների համաձայն, Վաղինակ Դովլաթյանը կալանքից ազատ եղած ընթացքում ոչ մի անգամ չի խոչընդոտել դատավարության ընթացքին՝ մշտապես ճիշտ ժամանակին ներկայանալով թե՝ դատական նիստերին, թե՝ դատափորձաքննությանը: Իսկ մեղադրողի միջնորդությունն ընդունել կամ մերժելու հարցը պարզելու համար դատարանին այսօր անհրաժեշտ եղավ 4 ժամից ավելին, որից հետո միջնորդությունը մերժվեց, իսկ հաջորդ նիստը կկայանա փետրվարի 2-ին:

Մինչ այդ ներկայացնենք գործի եւս մեկ դրվագ: Գործով վկա, Մոսկվայի եւ Երեւանի բժշկական հիմնարկների ախտորոշման համաձայն, քաղցկեղով իրոք հիվանդ եւ Վաղինակ Դովլաթյանի մոտ 26 հազար 800 ԱՄՆ դոլարի դիմաց բուժում ստացող Աշոտ Խաչատրյանն ի վերջո մահացել է քաղցկեղից: Իսկ նշված երկու տուժողներով բժշկին դիմող հիվանդների թիվը չի սահմանափակվում:

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Պատմությունը վառոդ է, որը չոր պետք է պահել

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Սկիզբը նախորդ համարում

Հետաքրքրական կլիներ իմանալ, թե ինչո՞ւ ինձ ուղղված «Բաց նամակ»-ի հեղինակը չի մեղադրել, ասենք, ֆիզիկոս գիտնական, ակադեմիկոս Ռաֆայել Ղազարյանին, որ նա, իր ֆիզիկայով զբաղվելու փոխարեն, իրեն թույլ է տվել ելույթ ունենալ Մասնագիտական խորհրդում, ուր քննարկվում են ոչ թե ֆիզիկայի, այլ պատմագրության խնդիրներ։ **Ռաֆայել Ղազարյանը**, ինչպես եւ բոլոր նրանք, ովքեր հետագայում արձագանքեցին Արմեն Այվազյանի ատենախոսության պաշտպանության տապալմանը, իրոք չի խոսել պատմագիտության մասին, որպես այդպիսին, ոչ էլ բանավեճի նրբերանգների մասին։ Նա խոսել է բարոյականության մասին. «Ես գիտական պաշտպանությունների այս խորհրդի անդամներից խնդրում եմ միայն վեր կանգնել սուբյեկտիվ ինչ-որ պահերից, վեր կանգնել ինչ-որ անգամ հնարավոր հանձնարարականներից եւ քվեարկել խղճի մտոք»։ Եվ ավելացրել. «Ես երեսուն-քառասուն տարի ֆիզիկական եւ ճարտարագիտական գիտական պաշտպանության խորհուրդների անդամ եմ եւ մեծամտաբար, ինչպես հատուկ է ֆիզիկոսներին, համոզված էի, որ ճշգրիտ գիտություններ են միայն ֆիզիկան, կամ, ասենք, տեխնիկան եւ այլն։ Այսօր Արմենը ինձ համոզեց, որ պատմությունը ճշգրիտ գիտություն է, միանգամայն ճշգրիտ գիտություն»։

Ես հարկ չեմ համարում այստեղ վկայակոչել նիստի ժամանակ հնչած «կողմ» եւ «դեմ» փաստարկները։ Չեմ ցանկանում մեջբերել պաշտոնական երաշխավորագրերի եւ կարծիքների տեքստը։ Միայն կհիշեցնեմ, որ վերջինը ելույթ ունեցավ ինքը՝ **Մասնագիտական խորհրդի նախագահ, Գիտությունների ակադեմիայի փոխնախագահ-գիտքարտուղար Վլադիմիր Բարխուդարյանը**։ Կբերեմ այն մտքերի հատվածները, ուր հնչում է Այվազյանի անձի՝ որպես գիտնականի, գնահատականը. **«Մեզ համար ավելի կարեւոր է այն երիտասարդը, որը Արմենն է եւ մեր պատմության ապագան է** (ընդգծումն իմն է՝ Զ. Բ.) Ես ամերիկյան հայագիտության մասին գիրքը կարդացել եմ, նրան հրավիրել եմ եւ ասել՝ «շատ լավ գիրք է, շատ տաղանդավոր գիրք է, ես էլ միշտ ինչքան կարող եմ, ձեզ կպաշտպանեմ»։ Մյուս կողմից, տեսեք ինչ դժվարության առաջ է ընկեր Այվազյանը մեզ կանգնեցրել. աղբյուրները մանրակրկիտ հետազոտել է, գրականությանը փայլուն տեղյակ է, աղբյուրներին փայլուն տեղյակ է, լեզուների փայլուն իմացություն, լավ անալիզ անող, շնորհալի երիտասարդ է։ Այսինքն, իմ կարծիքը հետեւյալն է՝ ներկայացրած աշխատանքը իր ունակություններին համապատասխան աշխատանք չէ։ Թույլ աշխատանք է ներկայացված։ Մի կողմից աշխատանքը թույլ է, մյուս կողմից՝ նա լիովին արժանի է դոկտորականի։ Ես դրանում չեմ կասկածում, իսկապես շնորհալի գիտաշխատող է»։

Ելույթի ամենավերջում Մասնագիտական խորհրդի նախագահն ընդգծեց այն փաստը, որ ինքը համաձայն չէ ատենախոսին արված որոշ դիտողությունների եւ, ինչպես ակադեմիկոս Ղազարյանը, առաջարկեց քվեարկել խղճի մտոք։

Քվեարկեցին՝ կողմ - 7, դեմ - 8, 3 քվեաթերթիկ էլ պարզվեց, որ անվավեր է։ Ի դեպ, այնքան էլ հասկանալի չէ, թե տվյալ կոնկրետ դեպքում, երբ քվեարկում են ընդամենը տասնութ մարդ, ինչպես պատահեց, որ երեք քվեաթերթիկ (իսկ դա ընդհանուր թվի մոտ 17 տոկոսն է) հանկարծ անվավեր դարձավ։

Ահա եւ ողջ թվաբանությունը։ Կարծես որեւէ արտասովոր բան չի էլ կատարվել։ Բայց չէ՞ որ իրականում կատարվել է։ Կատարվել է անհավանականը։ Կատարվել է այն, որ մարդկությունը բազմիցս անցել է հնում։ Դեռեւս հին Հռոմում իրավաբաններն ու փիլիսոփաները պահանջում էին խստորեն պահպանել «Արգումենտում ադ հոմինեմ» սկզբունքը, քաջ գիտակցելով, թե ինչ ցավալի հետեւանքներ են լինում, երբ որպես ապացույց բերվելիք փաստերի եւ դատողությունների փոխարեն «անցնում են անձին»։ Արմեն Այվազյանի դեպքում մենք ականատեսն ենք, որ խնդիրը ոչ այնքան բուն ատենախոսությունն է, որքան իր իսկ անձը։ Չէ՞ որ պաշտպանության մասին ընդհանրապես խոսք չկար, երբ, ինչպես արդեն ասվել է, նրան ուղղակի թույլ չտվեցին մասնակցել հիշատակված հայագիտական համաժողովին, որին, ելնելով իրերի տրամաբանությունից ու պաշտպանության ընթացքում թե՛ «մերոնց», թե՛ «ձերոնց» հնչեցրած դատողություններից, գնահատականներից, մակդիրներից, պարտադիր կերպով պետք է հրավիրվեր «տաղանդավոր», «շնորհալի», «հարցախույզ», «լուրջ», «վառ», «փայլուն» հայագետը, որին բազմաթիվ հեղինակավոր մասնագետ գիտնականներ ճանաչում են որպես **«հայ պատմագրության ապագա»**։ Ավելին, մամուլում հնչեցին Հայաստանի ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի տնօրեն Ա. Մելքոնյանի, ինչպես նաեւ ակադեմիկոսներ Վ. Բարխուդարյանի եւ Հ. Սիմոնյանի կարծիքները, թե «սույն համաժողովի գումարման դրդապատճառների մեջ պետք է փնտրել Ա. Այվազյանի աշխատությունների լույս ընծայումը»։

Պաշտպանության ընթացքում, ինչպես ասվեց, որոշ ընդդիմախոսների խոսքում կարմիր թելի պես անցնում էր այն «կրկներգը», թե նրա «այն» գիրքը տաղանդավոր է, դոկտորականի արժան, համարձակ, իսկ ահա «այս մեկը»՝ թույլ է եւ առհասարակ անարժան հեղինակի տաղանդին։ Իսկ սրանում արդեն քողարկված է չար մտադրություն։ Ինքս ինձ թույլ չտալով մտնելու գիտության բավիղների մեջ (թեեւ, ինչպես ասում են, մատիտը ձեռքիս եմ կարդացել «Հայոց եկեղեցին XVIII դարի հայ ազատագրական շարժման խառուղիներում» ատենախոսական գիրքը, որն, ի դեպ, լույս է տեսել ոչ միայն «նեղ» մասնագետների համար) նշեմ, որ պաշտպանության ընթացքում, շատ գիտնականների կարծիքով, ատենախոսի հասցեին որեւէ լուրջ, սկզբունքային առարկություններ ու դիտողություններ գործնականում չեն հնչել։ Այս կապակցությամբ ընթերցողի ուշադրությունը կուզենայինք հրավիրել ուղղակի սոտանիչ մի մանրուքի վրա։

ԵՊՀ «Հայոց պատմության ամբիոն»-ի աշխատակիցը, այսօրինակ դեպքի համար օգտագործելով բավականին տարօրինակ նամակի ժանրը, իր «Բաց նամակում», ինչպես վերը նշել ենք, տիեզերական կոծ է բարձրացնում «պատմություն» եւ «պատմագրություն» եզրույթների շուրջ, բարձրաձայն հայտարարում է, որ «մեր պատմագիտությունը վստահելի ձեռքերում է», սակայն այսքանով հանդերձ լռության է մատնում «Գոլոս Արմենիի»-ում դրանից ընդամենը մեկ շաբաթ առաջ տպագրված հրապարակումը, ուր Լեւոն Միքայելյանը գրում է. «...կազմակերպված ձեւով տապալված պաշտպանությունը հօդս ցնդեցրեց երեսպաշտական եւ մեր պատմագիտության հետագա զարգացման համար, ըստ էության, կործանարար՝ արտաքին բարեհաջողության եւ համաձայնության այն մթնոլորտը, որը, մասնավորապես, ապարդյուն փորձում էին աշխարհին ի ցույց դնել այս տարվա (2003-ի՝ Զ. Բ.) սեպտեմբերին կայացած Հայագիտական առաջին համաշխարհային կոնգրեսի կազմակերպիչները»։

Այս ահավոր մեղադրանքի հիմնավորումը, սակայն, «Գոլոս Արմենիի» թերթի հեղինակին տալիս է ինքը՝ Այվազյանը։ Կարդալով «Հատուկ պատվեր մասնագիտական խորհրդին» հոդվածը՝ ես գրադարանից վերցրեցի Ա. Այվազյանի «Հայաստանի պատմության լուսաբանումը ամերիկյան պատմագրության մեջ (քննական տեսություն)» գիրքը։ Նորից հիշեցնեմ ընթերցողին, որ սա հե՛նց այն գիրքն է, որը պաշտպանության ժամանակ այդպես հեւիհեւ գովաբանում էին թե՛ ատենախոսի համախոհները, թե՛ հակառակորդները։ Եվ առաջին իսկ էջում կարդում եմ. «Ունեմ բազմաթիվ ամերիկացի ընկերներ, որոնց հարգում եւ սիրում եմ։ Հետեւաբար՝ քննադատական սուր ուղղվածություն ունեցող այս աշխատության մեջ չարժե փնտրել հակաամերիկյան պարզունակ մոտիվներ։ Այդպիսիք չկան։ Գիրքը գրվել է գիտությունն ու ճշմարտությունը պաշտպանելու եւ հաստատելու անկեղծ մղումով։ Սույն հետազոտությունը մեզ բերել է այն հաստատ համոզման, **որ ամերիկյան ու առհասարակ միջազգային հայագիտության խնդիրն ու ապագան ամենից առավել կախված են հայաստանյան հայագիտության մակարդակից եւ վտանգված ապագայից»** (ընդգծումն իմն է՝ Զ. Բ.)։

Եվ այսպես, սեւով սպիտակի վրա Արմենը գրում է, որ հայրենական հայագիտության ճակատագիրը վտանգված է։ Իր գրքում Այվազյանը հարցադրում է անում. «Որո՞նք էին, ուրեմն, այն պատճառները, որ հայաստանցի հայագետներին խանգարեցին ժամանակին նշմարել եւ հակազդել Արեւմուտքում հայոց պատմությունը խեղաթյուրելու աճող միտումներին»։ Ու ինքն էլ պատասխանում է հարցին՝ բերելով պատճառ-գործոնների մի ահագին քանակություն, որ աղետալի ազդեցություն է ունեցել հայագիտության զարգացման վրա՝ սկսած XIX դարի վերջից մինչեւ այսօր։ Դա եւ՛ «արեւմտյան հայագիտության նկատմամբ ձեւավորված անքննադատ վերաբերմունքն» է, եւ՛ «սովետահայ պատմագիտական դպրոցի» լեզվական արգելքը, եւ՛ «ազգայնականության մեջ չմեղադրվելու բնական վախը»։ Ե՛վ այն փաստը, որ մեր երկրում երկար ժամանակ «անհարկի անտեսվել են քաղաքագիտական ուղղվածություն ունեցող պատմագիտությունը եւ պատմաստեղծությունը»։ Դա նաեւ այն է, որ «արեւմտյան «հայագիտությունը» իր առջեւ դրված խնդիրներն իրականացնում է ո՛չ թուրք-ադրբեջանական գռեհիկ կոպտությամբ, այլ շատ ավելի նուրբ, արտաքնապես՝ գիտական ընդգծվածությամբ եւ ակադեմիական շղարշով։ Այս կարգի կեղծարարությունը հարաբերականորեն դժվար նշմարելի է, ու հետեւապես՝ առավել վտանգավոր»։

Իր գրքում Արմեն Այվազյանը դիմակազերծել է արեւմտյան՝ մասնավորապես ամերիկյան այն հայագետներին, որոնք ավանդաբար ոչնչից չվախենալով՝ վաղուց արդեն նվաստացրել եւ պղծել են հայ ժողովրդի պատմությունը։ Նրանցից շատերը հանդես են գալիս երկու կերպարանքով եւ՛ պատմության մեջ, եւ՛ գաղափարախոսության մեջ։ Եվ սա հավանաբար այն դեպքն է, երբ ասում են, որ «պատմաբանները կեղծում են անցյալը, գաղափարախոսները՝ ապագան»։ Ի՞նչ արժե միայն «Հայացք դեպի Արարատ։ Հայաստանը նոր պատմության մեջ» զրպարտչագրի հեղինակ Ռոնալդ Գրիգոր Սյունիի (նրա մասին ոչ առանց հեգնանքի արտահայտվեց ակադեմիկոս Վարդգես Միքայելյանը պաշտպանության ժամանակ) լկտի խոստովանությունը, թե իր նպատակն է «կազմալուծել» հայ «քաղաքական ազգայնականների քաղաքական գաղափարախոսության հիմքը, ըստ որի հայերի շարունակական գոյությունը որպես պատմական ժողովուրդ, նրանց առաջացումը Հայկական լեռնաշխարհում նրանց զինում է ինքնորոշման եւ պետականության իրավունքով ու նաեւ պատմականորեն վավերացված պահանջատիրությամբ այն տարածքների նկատմամբ, որ կազմում են Հայաստանը»։

Հիշեցնենք, որ Սյունիի գիրքը հրատարակվել է ԱՄՆ-ում 1993 թվականին, երբ Ադրբեջանի կողմից պարտադրված՝ Արցախյան հայրենական պատերազմում հայ ժողովուրդը մեծագույն զոհերի գնով պաշտպանում էր իր վերածնված պետականությունը։ Եվ հենց այդ ժամանակներից ի վեր շատ արեւմտյան, կրկնում եմ, հատկապես ամերիկյան հայագետներ եւ կովկասագետներ աներեւակայելի եռանդով կաշվից դուրս են գալիս՝ աշխարհին «ցույց տալու», որ «ադրբեջանցիների հնագույն նախնիները եղել են աղվանները», որոնք էլ կառուցել են Գանձասարի տաճարը, որ քաղաքական քարտեզի վրա Հայաստանն ընդամենը «քաղաքական սահմաններ չունեցող աշխարհագրական մի ինչ-որ հիշողություն է», որ ո՛չ Խորենացին, ո՛չ Եղիշեն պատմիչներ չեն բառիս բուն իմաստով, որ հայը երբեք չի պայքարել իր ազատագրման համար։ Այս ամենի մասին իր «Քննական տեսության» մեջ հանգամանորեն գրում է Արմեն Այվազյանը, որին հե՛նց այս աշխատանքի համար էին այդքան ջերմորեն դրվատում։ Ուրեմն ինչո՞ւ այսօր, երբ պատմագիտության, հատկապես պատմագրության, դերն անհրաժեշտ է հավասարեցնել հզոր զենքի, չոր վառոդի, ինչո՞ւ, ինչպես գրում է ակադեմիկոս Տեր-Ստեփանյանը, համախմբված, միահամուռ ուժերով Հայաստանի ու հայ ժողովրդի պատմության կեղծարարների դեմ կռիվ տալու փոխարեն, մենք լռում ենք։ Եթե Այվազյանը ճիշտ չէ, ապա ինչպե՞ս հասկանալ, որ դոկտոր Բաբկեն Հարությունյանի բառերով «շատ ունակ մարդու» աշխատանքը լույս է տեսել իր ղեկավարած «գիտական խորհրդի որոշմամբ»։ Ինչպե՞ս հասկանալ Վլադիմիր Բարխուդարյանի այն բառերը, որ «լավ վերլուծաբանը», «շնորհալի երիտասարդը» գրել է «շատ լավ գիրք, շատ տաղանդավոր գիրք»։

Վերջապես ինչպե՞ս հասկանալ նաեւ այն, որ Մասնագիտական խորհրդի նախագահի կարծիքով, նույնիսկ Այվազյանի այն գիտական աշխատանքը, որը մերժվեց պաշտպանության ժամանակ, արժանի է, որպեսզի «շնորհալի գիտաշխատողը» ստանա դոկտորի գիտական աստիճան։ Իսկ եթե իրավացի է երիտասարդ պատմաբանը, ապա էլ ինչո՞ւ է այս իրարանցումը։

Այվազյանի ատենախոսության ճակատագիրը, որն անցած տարվա վերջին հուզեց ու վրդովեցրեց հասարակությանը, մենք չէ, որ պիտի որոշենք։ Դրա համար կա Բարձրագույն որակավորման հանձնաժողով։ Ես ընդհանրապես չեմ կարծում, թե այսօր հարցերի հարցը՝ պատմագիտական դոկտորի գիտական աստիճան շնորհել, թե չշնորհելն է աղմկահարույց ատենախոսության հայցորդին (ավելի ճիշտ՝ խոսքն ատենախոսության աղմկահարույց պաշտպանության մասին է)։ Այս կոնկրետ հարցն ինձ համար շատ էլ սկզբունքային չէ։ Այն ավելի շուտ ՀԱՎԱԿՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ շարքից է։ Արդարեւ, ամեն ոք չէ, որ կարող է նմանվել ռուս ականավոր բանաստեղծ եւ էնցիկլոպեդիստ Վասիլի Անդրեեւիչ Ժուկովսկուն, որը բացահայտելով երիտասարդ Պուշկինի անվիճելի տաղանդը՝ նրան նվիրեց իր դիմանկարը, մակագրելով. «Հաղթած աշակերտին՝ պարտված ուսուցչից»՝ եւ դրանով էլ ավելի խորը հետք թողեց սերունդների երախտապարտ հիշողության մեջ։ Ես, իհարկե, հասկանում եմ, որ օրինակն այնքան էլ կոռեկտ չէ, քանի որ Ժուկովսկին, մինչեւ ռոմանտիզմ քարոզելը, եղել է սենտիմենտալիզմի ջատագով։ Բայց մեր դարն ուրիշ է։ Այն ոչ միայն գործնական է, դժնի է, այլեւ դաժան։ Դա է հաստատում նաեւ իրադրությունը, որի մեջ է հայտնվել մեր ժողովուրդը։ Իրադրություն, երբ բոլոր գիտություններից ռազմավարական առումով թերեւս ամենակարեւորն ու ամենաանհրաժեշտը պատմությունն է։ Նույն այն պատմությունը, որի մասին ֆրանսիացի պատմաբան Ամաբոլ Բարանտը գրել է, փորձելով կանխել արհավիրքը, որ շարժվում էր իր հայրենիքի վրա. «Պատմությունը չպետք է՛ ինքն իրեն նսեմացնի այն աստիճան, որ դառնա ընթացիկ բռնամանքի ու հիշաչարության արձագանք»։

Երիտասարդ պատմաբան Արմեն Այվազյանի (եւ ոչ միայն նրա) աշխատությունները մեր աչքերը բացում են այն իրողության վրա, որ այսօրվա «ո՛չ պատերազմ, ո՛չ խաղաղություն» բարդ իրավիճակում մեզ պատերազմ է հայտարարված, եւ ի լրումն եղածի, պարզ ասենք՝ նաեւ պատմագրական պատերազմ։ Հիշենք Օտտո ֆոն Բիսմարկի բազմիցս մեջբերվող միտքը. «Ֆրանս-պրուսական պատերազմը շահեց գյուղական ուսուցիչը»։ Ինչպես հայտնի դարձավ Գերմանիայի առաջին կանցլերի կենսագրությունից, խոսքը վերաբերում էր, առաջին հերթին, «պատմության ուսուցչին»։

Կարծես մենք այդպես էլ դեռ չենք գիտակցել, որ վերջապես անկախություն ու պետականություն ենք ձեռք բերել՝ դարձել ազատ ժողովուրդ։ Կարծես մենք արդեն մոռացել ենք, որ աշխարհում զրպարտվում են միայն զոհերը։ Եվ հաճախ ենք զրպարտվում, որովհետեւ մեզ դեռ իներցիայով զոհ են համարում։ Եվ սա կատարվում է, թող ներեն ինձ մեր հարգելի պատմաբանները, նաեւ նրանց մեղքով։ Այսօր, ինչպես ասել է Դյումա-հայրը, պատմաբանը չի կարող միայն «անցած դարաշրջանի տիրակալը» լինել։ Ես չեմ ասել, որ խառնակ ժամանակներում պատմաբանների բոլոր նպատակադրումները, որքան էլ պարադոքսալ է, պիտի ուղղված լինեն դեպի ապագան։ Ասում են՝ ազատ ժողովուրդների պատմությունն է այն միակ առարկան, որ արժանի է պատմաբանների ուշադրությանը։ Համենայն դեպս, մեր համազգային բազմաչարչար կենսագրության մեջ մեկ անգամ չէ, որ համոզվել ենք՝ ճիշտ են այն հետազոտողները, որոնք բռնակալների կողմից ճնշված ժողովուրդների պատմությունը համարում են ընդամենը անեկդոտների ժողովածու։ Դրանում մենք համոզվում ենք՝ ծանոթանալով թուրք եւ թուրքամետ «պատմաբանների» եւ «պատմագիրների» գրվածքներին։

Դժվար է վիճարկել Անտոն Չեխովի նուրբ հեգնանքը, որը մի առիթով նկատել է, թե «բազմապատկման ազգային աղյուսակ չի լինում»։ Սակայն ինչ վերաբերում է պատմությանն ու պատմագրությանը, ապա այստեղ մենք անվիճելիորեն գործ ունենք մինչեւ ուղնուծուծը ազգային հասկացությունների հետ, գիտության ճիշտ այնպիսի ճյուղերի նման, ինչպիսիք են ռազմավարությունն ու մարտավարությունը։ Եվ նա, ով առաջինն է ասել, թե պատերազմը չափազանց լուրջ ու ճակատագրական գործ է, որպեսզի այն լիովին վստահես գեներալներին, նա, իհարկե, ամենեւին էլ չի վիրավորել գիտնական-ստրատեգներին եւ դասական զորավարներին։ Նույն խոսքը կարելի է հասցեագրել պատմությանն ու պատմագրությանը, որոնց ճակատագիրը չի կարելի ամբողջությամբ եւ առանց վերահսկողության վստահել նեղ մասնագետներին։ Ճիշտ է, այս միտքն արդեն հնչել է Արմեն Այվազյանի ատենախոսության տապալված պաշտպանության արձագանքներում։ Բայց վստահ եմ, որ սա այն դեպքն է, երբ կրկնությունը չի կարելի ընկալել որպես գրական հանցագործություն։

Ֆրանսիացի մեծ լուսավորիչ, իրավագետ ու փիլիսոփա Շառլ Լուի Մոնտեսքիոն, վերլուծելով պետության տարբեր ձեւերը եւ ժողովուրդների մտայնությունները, զարմանալի բանաձեւի է հանգել. «Երջանիկ է այն ժողովուրդը, որի պատմությունը ձանձրալի է...»։ Ասում են՝ մեկ օր անց կարդալով իր այս գրառումը՝ փիլիսոփան ավելացրել է. «Բայց դրա համար անհրաժեշտ է, որ չձանձրանան իրենք՝ պատմաբանները՝ գտնվելով միշտ առաջավոր դիրքերում՝ պարեկության մեջ»։

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ինչո՞ւ է ՆԱՏՕ-ն լռում

Հանուն խաղաղության գործընկերությունը մի՞ֆ է

Ադրբեջանում ՆԱՏՕ-ի «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում «Լավագույն ջանք-2004» զորավարժության նախնական պլանավորման կոնֆերանսի կայացումից առաջ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության մամուլի ծառայության ներկայացուցիչ Իլգար Վերդիեւը հայտարարել էր, որ Ադրբեջանի իշխանությունները պատրաստ են ապահովել կոնֆերանսի մասնակից յուրաքանչյուր զինվորականի անվտանգությունը, այդ թվում նաեւ հայ սպաների: Հունվարի 12-ից Բաքվի «Բինա» օդանավակայանում այսպես կոչված «Ղարաբաղի ազատագրման» հասարակական կազմակերպության անդամները հսկողություն էին կազմակերպել հայ սպաների մուտքը Բաքու թույլ չտալու համար: Ավելին՝ նրանք հայտարարել էին, որ պատրաստ են անգամ մահապարտներ դառնալ, եթե Ադրբեջանի իշխանությունները թույլ տան հայ սպաներին մասնակցել կոնֆերանսին: Այս ֆոնի վրա ոչ միայն զարմանալի, այլեւ ծիծաղելի են դառնում Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության հայտարարությունները հայ սպաների անվտանգության ապահովման վերաբերյալ: Կարելի է այն տպավորությունն ստանալ, որ Ադրբեջանի իշխանությունները չեն կարողանում վերահսկել հասարակական կազմակերպությունների գործողությունները տարածաշրջանային նշանակության նման միջոցառումների ժամանակ, թեեւ այդ նույն իշխանությունները բավականին վարժ ձեւով կարողանում էին ընտրությունների ընթացքում դնչկալներ հագցնել այդ նույն հասարակական կազմակերպություններին:

Այս տեսակետից բավականին խղճուկ արտահայտություն է ստանում Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարար Վիլայաթ Գուլիեւի հակասական վարքագիծը, ինչը դրսեւորվեց հայտնի միջադեպի կապակցությամբ պաշտոնական Բաքվի տեսակետները ներկայացնելիս, եւ ինչը մեկ անգամ եւս ցույց տվեց հայերին չընդունելու իրական տրամադրվածությունները:

Սակայն պետք է նշել, որ Ադրբեջանի դիրքորոշումն այս տեսակետից այդքան էլ զարմացնող չէր, քանի որ մշտապես աչքի է ընկել Հայաստանի հետ համագործակցության ցանկացած նախաձեռնության մերժմամբ կամ առնվազն խոչընդոտմամբ: Շատ ավելի զարմացնող է այս առումով հենց Հյուսիսատլանտյան դաշինքի կեցվածքը: Եթե նման ձեւով ընդունեին, ասենք, ԱՄՆ-ի կամ Անգլիայի պատվիրակություններին, ապա ՆԱՏՕ-Ադրբեջան համագործակցության մասին խոսելը առնվազն մի որոշ ժամանակով կարելի էր անիրատեսական համարել: Սակայն մեր դեպքում պահպանվող լռությունը մեկնաբանությունների տեսակետից խոսուն է:

Միջադեպից անմիջապես հետո ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը հայտարարեց, որ հրավիրող կողմն իրականում ոչ թե Ադրբեջանն է, այլ ՆԱՏՕ-ն, ուստի եւ նա պետք է տա կատարվածի գնահատականը: Նույն օրը ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը հայտարարում է, որ հայ սպաներն առաջնորդվել են բացառապես ՆԱՏՕ-ի խորհուրդներով: Երկու նախարարների հայտարարությունները ոչ այլ ինչ էին, քան ՆԱՏՕ-ի խիստ արձագանքի ակնկալություն: Մինչդեռ այդ նույն ժամանակ Բաքվում 20 երկրներից ժամանած պատվիրակությունները բնականոն հունով քննարկում էին սպասվող կոնֆերանսի անցկացման մանրամասները, եւ ոչ մի երկրի ներկայացուցիչ, ՆԱՏՕ-ն ներկայացնող որեւէ պաշտոնյա քննադատական ոչ մի հայտարարությամբ հանդես չեկավ: Եվ արտաքին գործերի, եւ պաշտպանության նախարարների հայտարարությունները մնացին անպատասխան՝ չնայած հայկական կողմը դեռեւս ՆԱՏՕ-ի համապատասխան արձագանքի ակնկալիք ունի:

Ավելին, հայկական պատվիրակության ղեկավար Մուրադ Իսախանյանը հայտարարեց, թե քանի որ օդանավի տոմսերը գնել է ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության ռազմական կցորդի գրասենյակը, ապա դեսպանությունն էլ ընտրում է Բաքու հասնելու ճանապարհը: Դա նշանակում է ավելի հասցեական ասել, թե ով է իրական ճանապարհ ցույց տվողը: Տարօրինակն այն է, որ ըստ «ՀՀ» օրաթերթի, Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատանն էլ ասել են, թե քանի որ կատարվածն առնչվում է ՆԱՏՕ-ին, ապա իրենք մեկնաբանություններ չեն կարող տալ:

Ըստ էության նման մեկնաբանություններ ՆԱՏՕ-ի կողմից պաշտոնական հայտարարության կամ արձագանքի տեսքով ակնկալելն այդքան էլ հավաս չի ներշնչում: Չնայած միջադեպն ուղղակիորեն է առնչվում ՆԱՏՕ-ի վարկանիշին, սակայն կովկասյան տարածաշրջանում Հյուսիսատլանտյան դաշինքի վարած քաղաքականության եւ ունեցած հեռահար նպատակների կողքին չնչին նշանակություն ունի: Իսկ այդ շրջանակներում Ադրբեջանն ստրատեգիական նշանակություն է ձեռք բերում:

Սակայն անկախ այն բանից՝ կարձագանքի՞ արդյոք ՆԱՏՕ-ն միջադեպին, կատարվածն ընդամենը վերաբերում է զորավարժության նախնական պլանավորմանը: Եթե հնարավոր եղավ լռություն պահպանել այս անգամ, ապա ակնհայտորեն մյուս՝ արդեն բուն զորավարժությունների ժամանակ նույնատիպ վերաբերմունքի առկայության դեպքում ՆԱՏՕ-ն ուղղակի հարկադրված կլինի միջոցներ ձեռնարկել: Բանն այն է, որ այն ժամանակ արդեն Ադրբեջանին ոչ մի կերպ չի հաջողվելու հակադարձ մեղադրանքներ հնչեցնել, քանի որ արդեն իսկ հայկական կողմը հայտարարում է, որ պատրաստ է մասնակցություն ցուցաբերել բուն զորավարժություններին, որտեղ էլ դրանք անցկացվեն:

ՆԱՏՕ-ն Անդրկովկասում ձեռնարկած իր միջոցառումները անվանում է նախաձեռնություններ հանուն խաղաղության, ավելի ճիշտ՝ գործընկերություն հանուն խաղաղության: Նման միջադեպերով Ադրբեջանը ցույց է տալիս, որ ոչ մի գործընկերություն էլ լինել չի կարող հակամարտող կողմերի միջեւ, այսինքն՝ ՆԱՏՕ-ի նախաձեռնություններն ի սկզբանե անուղղակիորեն որակում է որպես անարդյունավետ: Իհարկե դա ոչ թե Ադրբեջանի իշխանությունների կողմից հստակ վարվող քաղաքականություն է, այլ զուտ մարտավարական սխալ: Ադրբեջանը երբեք չի գնա ՆԱՏՕ-ի հետ իր հարաբերությունները վտանգելու ճանապարհով:

Հայաստանի քաղաքական գիծն այս տեսակետից, միջադեպի գնահատման առումով, միանգամայն համարժեք կարելի է համարել: Սա թերեւս միակ ճանապարհն է միջազգային հանրությանը ցույց տալու Ադրբեջանի՝ տարածաշրջանային համագործակցության ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ հենց միջազգային հանրության ջանքերը չեզոքացնելու քաղաքականությունը: Իսկ Ադրբեջանում ամենաշատը վախենում են հենց դրանից:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Թուրքիայի քրդերը շուտով կարող են փոխհատուցում ստանալ

Եվրամիության անդամ դառնալու մարմաջը Թուրքիային դրդում է որոշ զիջումներ անել մարդու իրավունքների ասպարեզում: Մասնավորապես քրդերը շուտով կարող են փոխհատուցում ստանալ պետական ահաբեկչության դիմաց, որին ենթարկվել են երկրի հարավ-արեւելքում իրենց զինված դիմադրության 15 տարիների ընթացքում:

Լոնդոնի «Գարդիան» թերթը տեղեկացնում է, որ Անկարայի չափավոր իսլամիստների կառավարությունը փոխհատուցումների ծրագիր է առաջարկել այն անձանց համար, ովքեր հատուկ ծառայությունների գործողություններից տուժել են անջատական Քրդական բանվորական կուսակցության ջախջախման ընթացքում: Իրավապաշտպան կազմակերպությունների տվյալներով, 1984-1999 թ. հակամարտության զոհերն են դարձել 1 մլն էթնիկ քրդեր:

Օրինագիծը ներկայացրած արդարադատության նախարարությունը խոստացել է այնտեղ փոփոխություններ կատարել ՔԲԿ-ի կողմից բռնությունների ենթարկված քրդերի առնչությամբ:

Հալածանքների զոհերը եւ նրանց հարազատները կարող են դիմումներ ներկայացնել պատճառված վնասի վերաբերյալ (մարմնական վնասվածք, մահ, կալքի, անասունների եւ բերքի ոչնչացում): Փոխհատուցումների գումարները չեն նշվում:

Այս միջոցառման մասին հայտարարվեց եվրահանձնաժողովի նախագահ Ռոմանո Պրոդիի Թուրքիա կատարած այցելությունից ընդամենը մի քանի օր անց: Իր այցի ընթացքում Պրոդին թուրքերին հորդորել էր առավել մեծ եռանդով անցկացնել բարեփոխումները:

Նոր օրինագիծը վերջինն է մարդու իրավունքների ոլորտում ծավալված այն բարեփոխումների փաթեթում, որն Անկարան խոստացել է իրականացնել: Սպասվում է, որ օրինագիծը խորհրդարանին կներկայացվի առաջիկա ամիսներին:

ՔԲԿ-ն զինված պայքարից հրաժարվել էր 1999 թ. իր առաջնորդ Աբդուլլահ Օջալանի ձերբակալությունից հետո: Մինչ այդ քրդերը զանգվածաբար դառնում էին Թուրքիայի պետական ահաբեկչության զոհերը: Մարդկանց խոշտանգումները, մահը, «անհետացումները», արտադատարանային հաշվեհարդարները սովորական երեւույթներ էին: Թուրքական բանակը հրկիզում, կողոպտում եւ ոչնչացնում էր քրդերի գյուղերը: «Հյումըն ռայթս ուոչ» իրավապաշտպան կազմակերպությունը պնդում է, որ 1984-1994 թթ. «3000-ից ավելի գյուղեր փաստորեն ջնջվեցին երկրի երեսից, եւ ավելի քան քառորդ միլիոն գյուղացիներ դարձան անօթեւան»:

Եվրոպացի եւ թուրք իրավապաշտպանները ողջունել են նոր օրենքը, միաժամանակ նշելով, որ դրա արդյունավետության մասին հնարավոր կլինի դատել լոկ այն ժամանակ, երբ սկսեն կիրառել:

Գ. Ք.

ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԱՅԻՆ

Լուսինը մարդկությանը հազարավոր տարիներ կպահովի էներգիայով

Այս համոզմունքն է արտահայտել ՌԴ ԳԱ ակադեմիկոս, տիեզերքի խորհրդի բյուրոյի անդամ Էրիկ Գալիմովը: «Գիտնականների կանխատեսումների համաձայն, երկրի վրա նավթի, գազի, ուրանի պաշարները կբավականացնեն մինչեւ հաջորդ դարի կեսը, ուստի արդեն այժմ պետք է փնտրել էներգիայի այլընտրանքային աղբյուրներ», ասել է նա ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին:

Նրա խոսքերով, ամենահեռանկարային աղբյուրը հելիում-3-ն է, որի պաշարները Լուսնի մակերեւույթի վերին շերտերում կազմում են մոտ 500 մլն տոննա: Երկրի վրա այդ իզոտոպը գործնականում բացակայում է: Ըստ Գալիմովի, հելիում-3-ը «իդեալական, էկոլոգիապես մաքուր վառելիք է ջերմամիջուկային սինթեզի համար»:

Այդ իզոտոպն օգտագործելիս ճառագայթում չի առաջանում, ուստի միջուկային թափոնների թաղման խնդիր չի ծագում: Լուսնի վրա դրա գոյության մասին հայտնի է դարձել խորհրդային ավտոմատ կայանների եւ ամերիկացի աստղագնացների բերած լուսնային ապարների տարալուծումից:

Գալիմովի հաշվարկներով, 10 տոննա բեռնաթարձության տիեզերանավերի 2-3 թռիչքը բավարար կլինի ամբողջ մարդկությանը մեկ տարով էներգիայով ապահովելու համար: Ակադեմիկոսը կարծում է, որ Լուսնից հելիում-3 բերելը հնարավոր կդառնա 30-40 տարի հետո: Նախագծի մշակումը կպահանջի ընդամենը 25-30 մլն դոլար: Գիտնականն առաջարկում է Լուսնի բնահողի տաքացումից հետո հելիում-3 իզոտոպը կորզել յուրօրինակ «լուսնային բուլդոզերներով»:

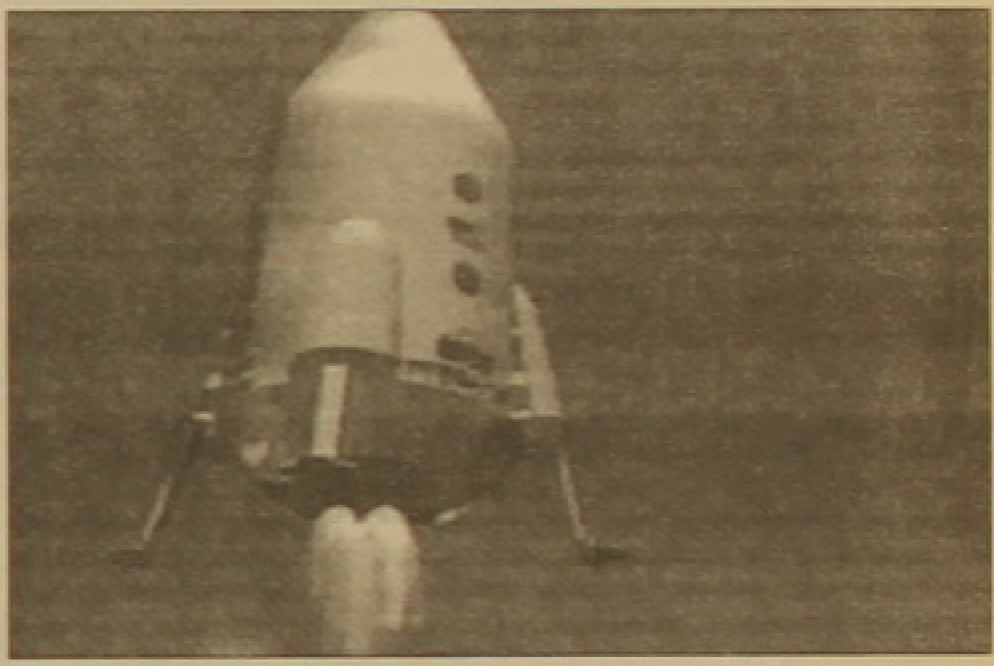

Արգենտինայում ընկել է 1993 թ. արձակված մի հրթիռի մասը

Արգենտինայի Կոռիենտես նահանգի Սան Ռոկե բնակավայրի մոտերքում չորեքշաբթի առավոտյան ընկել է անհայտ թռչող օբյեկտ: Ականատեսները պատմում են, որ երկնքից ընկել է հրե գունդ, որը երկու անգամ պայթել է: ՌԻԱ գործակալությունը հաղորդում է, որ անկման վայր եկած գյուղացիները դաշտում տեսել են ձագարաձեւ մի փոս եւ սաստիկ այրված մետաղյա առարկա: Այն ուներ 40 կգ քաշ, 3,6 մ երկարություն եւ 1,6 մ լայնություն:

Արգենտինայի ռազմաօդային ուժերի փորձագետներն անհայտ առարկայի մի կողմում նկատել են «Պատրաստված է Իտալիայում» մակագրություն եւ գործարանային համար: Նրանք եզրակացրել են, որ օբյեկտը «Դելտա-2» մղիչ հրթիռի 3-րդ աստիճանն էր: «Այն օգտագործվել էր Կանավերալ հրվանդանից (ԱՄՆ) 1993 թ. հոկտեմբերին արձակված «GPS Navstar 35» տիեզերական արբանյակն ուղեծիր դուրս բերելու համար», նշվում է Արգենտինայի տիեզերական հետազոտությունների ազգային հանձնաժողովի հաղորդագրության մեջ: ՌԻԱ գործակալությունը մանրամասնում է, որ անհայտ օբյեկտն ընկնելուց առաջ մթնոլորտի ստորին շերտի մեջ է մտել Արգենտինայի ափամերձ շրջաններում:

Քվեարկության ամերիկյան ինտերնետային համակարգն անկատար է

Նախագահական ընտրությունների համար նախատեսված քվեարկության ինտերնետային համակարգը բավարար չափով պաշտպանված չէ կողմնակի միջամտությունից: «Նյու Յորք թայմսը» հաղորդում է, որ այս հետեւությանն են հանգել Պենտագոնի պատվերով մշակված համակարգի անվտանգությունն ստուգած փորձագետները:

Համակարգի մշակման նպատակով Պենտագոնը հատկացրել էր 22 մլն դոլար: Ենթադրվում էր այն շահագործման հանձնել առաջիկա երկու շաբաթներին, որպեսզի ամերիկացի զինծառայողները եւ քաղաքացիական անձնակազմը կարողանան ինտերնետով քվեարկել 2004 թ. նախնական եւ հիմնական նախագահական ընտրություններում:

Ստուգումներ անցկացրած փորձագետների խումբն իր հաշվետվության մեջ Պենտագոնին հորդորում է առաջիկա ընտրություններում հրաժարվել քվեարկության ինտերնետային համակարգի օգտագործումից: Ենթադրվում է, որ այդ համակարգի շնորհիվ նախագահական ընտրություններին կկարողանան մասնակցել արտերկրում գտնվող մեկ միլիոնից ավելի ամերիկացիներ:

Սակայն Պենտագոնն արդեն հայտարարել է, որ, չնայած փորձագետների հետեւություններին, քվեարկության ինտերնետային համակարգը հանձնվելու է փորձնական շահագործման: «Փորձագետների մեկ խմբի տեսակետի հիման վրա անհնար է որոշում ընդունել նման նշանակալի ծրագրի կրճատման վերաբերյալ», հայտարարել է ռազմական գերատեսչության ներկայացուցիչ Գլեն Ֆլուդը:

Բերեզովսկին բրիտանական նոր փաստաթղթեր է ստացել

Մեծ Բրիտանիայի ՆԳ նախարարությունը պաշտոնապես հաստատել է, որ ռուսաստանցի ձեռնարկատեր Բորիս Բերեզովսկուն նոր փաստաթղթեր են տրվել Պլատոն Ելենինի անունով: Ի դեպ, Լոնդոնում քաղաքական ապաստան խնդրած Բերեզովսկին երեկ նշել է 58-ամյակն արդեն նոր անունով:

Ներքին գործերի նախարար Դեւիդ Բլանքեթը Ասոշիեյթեդ պրեսի թղթակցի հետ զրուցելիս չի մանրամասնել, թե փախստականի կարգավիճակ ստացած եւ Ռուսաստանում քրեական հետապնդումից փրկված Բերեզովսկին ինչու է ընտրել հատկապես Պլատոն անունը: Բայց ինքը՝ Բերեզովսկին, BBC-ին հայտարարել է, որ դա «Օլիգարխ» ֆիլմի հերոսի անունն է, իսկ Ելենին ազգանունն ստեղծված է իր կնոջ՝ Ելենայի անունից:

Բերեզովսկին իր նոր փաստաթղթերն օգտագործել էր դեկտեմբերի սկզբներին Թբիլիսի կատարած այցելության ժամանակ: Ի դեպ, խոսքը բրիտանական անձնագրի մասին չէ, քանզի Բերեզովսկին Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացի չէ: Այդ երկրի ՆԳ նախարարությունն ուղեւորությունների համար նրան հատուկ փաստաթուղթ էր տվել փախստականների կարգավիճակին առնչվող միջազգային համաձայնագրին համապատասխան: Փաստաթղթում նշված չեն նրա ոչ քաղաքացիությունը, ոչ էլ ծննդյան տարեթիվը:

Կինո

Բեռլինի վերջին միջազգային կինոփառատոնում 2003-ի լավագույն եվրոպական ֆիլմ ճանաչվեց «Գուդբայ, Լենին» գերմանական կատակերգությունը, որի ռեժիսորը՝ «Տեսուչ Դերիքը» եւ այլ քրեական հեռուստասերիալներից հայտնի Վոլֆգանգ Բեքերը, որպես պարգեւ ստացավ 15 հազար եվրո:

Այն տեսակետը, թե, այսպես կոչված, ամելիզմի հովերը համակել են կինոն, արդեն այնքան էլ մեծ չափազանցություն չի հնչում: Նոր ուղղությունն իր անվան համար պարտական է ֆրանսիացի ռեժիսոր Ժան-Պիեռ Ժընեի «Ամելիին», որը երեք տարի առաջ եվրոպական կինոակադեմիան հռչակեց լավագույն ֆիլմ: Հրաժեշտ տալով «90-ականների ցինիզմին» եւ չերկյուղելով հնաոճ ռոմանտիկ երեւալուց, Ժընեն իր մռայլ կինոգործերից հետո ձգտել էր «նկարահանել այնպիսի ֆիլմ, որը մարդկանց երջանիկ կդարձներ»: Պահապան հրեշտակի այդ առաքելությունն էր ստանձնել ֆիլմի հմայիչ հերոսուհին՝ հեքիաթի բարի հավերժահարսի դեր վերափոխելով, ավելի ճիշտ, իմաստավորելով իր շրջապատում ապրողների կյանքը: «Ամելին», որն իր ռեժիսորի համար, «բանաստեղծություն է Ժակ Պրեւերի ոգով», այլեւայլ համեմատությունների ու զուգահեռների տեղիք տվեց: Եթե Ժընեն իր ժամանակակից հեքիաթով որոշել է դառնալ նոր օրերի Հանս Քրիստիան Անդերսենը, ապա Օդրի Տոտուի մարմնավորած Ամելին էլ, նրանց կարծիքով, Օլե Լուկոյեն է՝ այն տարբերությամբ, որ Օլեն հնազանդ երեխաներին գունավոր երազներ էր պարգեւում, իսկ Ամելին հարթմնի երազներ է ընծայում շատերին: Նրան համեմատել են թե Մոհտակածյունիկի, թե հեքիաթային թզուկի հետ, որն օգնում է ազատվելու չար կախարդանքից ու փորձանքներից: Ամելին նաեւ յուրատեսակ Մերի Փոփինս է, որի մի տարբերակն էլ ֆրանսիական խուլ քաղաքում հայտնված Ժյուլիետ Բինոշի հրուշակագործուհին էր 2001-ին հինգ «Օսկարի» հավակնող «Շոկոլադ» ֆիլմում:

Իսկ Վոլֆգանգ Բեքերի «Գուդբայ, Լենին»-ը պատմում է արական սեռի Ամելիի՝ Ալեքսի մասին, որի սեռափոխությունը բնավ չի անդրադարձել նրա ոսկի սրտի ու բարի մտադրությունների վրա: Ճիշտ է, Մոնմարտրի հրեշտակի համեմատ Ալեքսի գործունեության շրջանակը շատ ավելի համեստ է, բայց դրա փոխարեն նա իր եռանդով ու հնարամտությամբ չի զիջում Ամելիին:

Երբ Գերմանիայի վերամիավորման եւ բեռլինյան պատի անկման նախօրեին անգիտակից թմբիրի մեջ ընկած Քրիստիան Քեռները ութ ամիս անց ուշքի է գալիս, որդիական սերը Ալեքսին դրդում է սոցիալիստական իդեալներին հավատարիմ մորն անհարկի ցնցումներից զերծ պահելու համար վերականգնել նրան ծանոթ կենսակերպը՝ թաքցնելով վճռորոշ քաղաքական փոփոխությունները, այն ամենը, ինչ կատարվում է նրանց տան պատերից դուրս: Ալեքսի ջանքերով սկիզբ է առնում որքան ուրախ, այնքան էլ զավեշտական մի շոու, որը սոցիալիստական Գերմանիայի հարությունն է մի առանձին բնակարանում: Ճիշտ է, այդ Գերմանիան հասուն մոր համար հորինված հեռուստատեսային ռեպորտաժների շնորհիվ հետզհետե նմանվում է այն երկրին, որտեղ, ըստ էության, Ալեքսն իսկապես կուզենար ապրել:

ԳՈՒԴԲԱՅ, ԼԵՆԻՆ

Այս խաբեությունը հիշեցնում է Էմիր Կուստուրիցայի լեգենդար ֆիլմի՝ 1995-ին Կաննի «Ոսկե արմավենու ճյուղին» արժանացած «Ընդհատակի» գլխավոր սյուժետային քայլը: Բրոզտիտոյական Հարավսլավիայի իրականության փոխաբերական պատկերը Կուստուրիցայի կառնավալային էկրանում անվերջանալի ընդհատակյա կյանքն է, երկրորդ աշխարհամարտի ավարտից հետո էլ դեռ երկար տասնամյակներ սնուցվող այն պատրանքը, թե պատերազմն առաջվա պես շարունակվում է, ուստի մնում է ընդմիշտ ապրել նկուղում: Ընդհատակն այստեղ սառը պատերազմի, ամբողջատիրության, սոցիալիստական «դրախտի» եւ կոմունիզմի անվերջ սավառնող ուրվականի գեղարվեստական մոդելն է: Հարավսլավիայի նորագույն պատմությունը ինչպես Կուստուրիցայի, այնպես էլ սերբ եւ բոսնիացի մի շարք ռեժիսորների գործերում ներկայացված է տրագիֆարսի, խելահեղ կառնավալի ոճով, ուր իշխում է դառնամած հեգնանքը՝ սարկաստիկ ժեստերով:

Վոլֆգանգ Բեքերն իր երկրի համար բախտորոշ իրադարձությունների, «կարմիր» Գերմանիայի ռեքվիեմի մասին նախընտրել է պատմել ավելի շուտ հեգնալի քնարական կատակերգության շնչով՝ առանց լացակումած դրամատիզմի, առավել եւս ողբերգականության գիրկն ընկնելու: Սա, անկասկած, «Գուդբայ, Լենին»-ի ամենամեծ արժանիքն է, որ «գուդբայ»-ը Լենինին իսկապես դարձրել է տեսարժան ու տպավորիչ, ուստի զարմանալի չէ, որ ֆիլմն էլ դարձավ անցած տարվա ամենամեծ կինոհիթերից: Ի դեպ, Բերնդ Լիխտենբերգը եւ Վոլֆգանգ Բեքերը արժանացել են նաեւ Գերմանիայի մշակույթի նախարարության եւ գերմանական կինոյի աջակցման հիմնադրամի մրցանակին:

Էմիր Կուստուրիցան հավաստիացնում է, թե չի կարող ստեղծագործել՝ առանց ամեն ինչին երգիծական շեշտեր հավելելու: Վոլֆգանգ Բեքերը լիովին համամիտ է նրան, որ հենց ծիծաղն է «հուսակություն ու սթափ հայացք բերում»:

ՀՈՒՇ

ԱՆԱԿՆԿԱԼԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

2001-ին Նիժնի Նովգորոդի «Դեկոմ» հրատարակչությունը լույս ընծայեց Սերգեյ Փարաջանովի երկարամյա բարեկամներից մեկի՝ կինոռեժիսոր եւ գրող Վասիլի Քաթանյանի «Փարաջանով: Հավերժական տոնի գինը» հուշագրությունը: Վարպետի ծննդյան 80-րդ տարեդարձի առթիվ ներկայացնում ենք հատված այդ ուշագրավ գրքից:

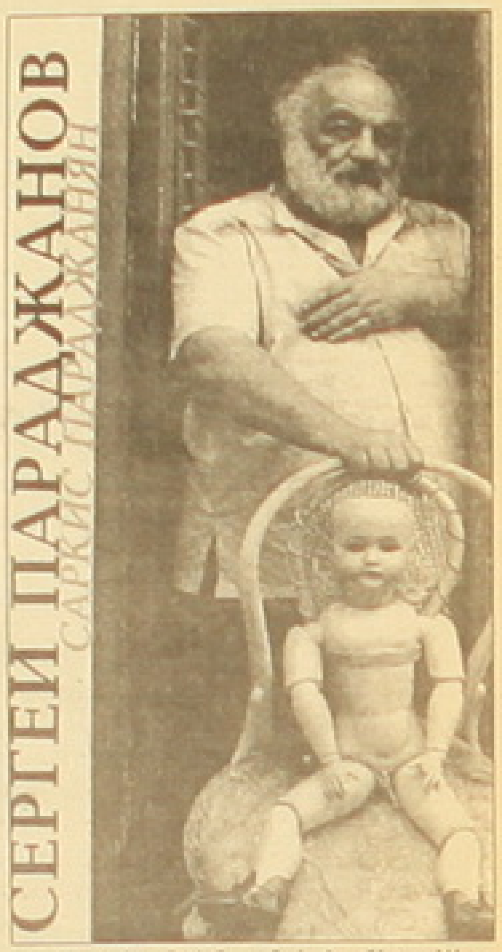

Ահա թե ինչ կարդացի մի մարդու վերաբերյալ (նրա անունը ժամանակավորապես թաքցնում եմ N տառի տակ), եւ ինձ ապշեցրեց, թե կարդացածս որքան է համընկնում այն ամենին, ինչ կարելի է գրել Փարաջանովի մասին:

«N-ին լավ ճանաչողի համար դժվար է նրա մասին անաչառ դատել: Լավ ճանաչել N-ին՝ նշանակում է նրան սիրել: Նրա պերճախոսության հմայքն ու փայլը չէին տեղավորվում սովորական շրջանակներում, իսկ տառապանքներն ու տագնապները առաջացնում էին բարեկամների կարեկցանքը: Ասում են, N-ի փայլը արհեստական էր, իսկ բանավոր պատմությունները վերածվում էին սերտած «համարների», որոնք նա փոխում էր ձայնապնակների պես: Հնարավոր է: Ոչ ոքի տրված չէ ամեն վայրկյան նորը դառնալ, դա կնշանակեր ինքնությունը կորցնել: Բայց այդ «համարը» հիացնում էր»:

Եթե «N»-ի փոխարեն գրենք «Սերգեյ Փարաջանով», կստացվի նրա դիմանկարը: Սերոժան չէր ճանաչում այդ մարդուն եւ մինչեւ վերջին ժամանակները նույնիսկ անունը չէր լսել:

«N-ի ձիրքի բազմազանությունը երկար տարիներ ժամանակակիցներին խանգարում էր գնահատելու նրա ստեղծագործությունները: Այդ մարդու անհավատալի եռանդը, մարդ, որ կարողանում էր միաժամանակ բանաստեղծ լինել, դրամատուրգ, նկարիչ, զարմացնում ու տարակուսանքի էր մատնում շրջապատողներին: Սրանց համար դժվար էր հասկանալ, որ նման գրվածությունը կարող է հանճարի դրսեւորման ձեւ լինել: Նրա տոգորումները շփոթեցնում էին այդքան համապարփակ միտք չունեցող մարդկանց: «Ես ապրում եմ՝ լեգենդների թիկնոցով ծածկված», ասում էր նա՝ հենց ինքն էլ օգնելով այդ թիկնոցը հյուսել, քանզի համարում էր, որ դրա քողի տակ անհաշիվ գաղտնիքների գաղտնիքը դառնում է անտեսանելի: Նրա մասին ասում էին, թե Օսկար Ուայլդի նման հանճարեղ էր կյանքում եւ տաղանդավոր՝ ստեղծագործության մեջ: Ոչ, նա հանճարեղ էր իր գործերում, իսկ կյանքում ներդրել էր իր մեծ տաղանդը՝ գրեթե երեխայական անճարակության համակցությամբ, քանի որ միշտ մնում էր զարմացած ու քնքուշ երեխա:

Կարիք կա՞ պատճենելու: Արվեստում՝ անկասկած: Շոկային բուժումը բացում է աչքերն ու հոգիները: Բայց շոկն իր բնույթով կարճատեւ է, եւ ոչինչ այնպես արագ չի անցնում, ինչպես նորությունը: Ավանգարդի արվեստը շատ շուտով դառնում է շտամպ, եւ մտքերը նորից խռռացվում են թմբիրի մեջ: Ահա թե ինչու, եթե ուզում ես այդ մտքերն արթնացնել, պետք է ամեն անգամ գրոհել անսպասելի ուղղությամբ եւ անդադար բարձանալ: Այդպես N-ը բնազդաբար կռահել էր անակնկալի ռազմավարությունը»:

Եվ վերջապես.

«Նա պատկանում էր այն մարդկանց ցեղին, ովքեր ամբողջ կյանքում դրոշմված են մանկության կնիքով: Կախարդական աշխարհը, որտեղ նրանք ապրում են, պահպանում է նրանց տարիների հետ վրա հասնող դաժանացումից: Նրանք մյուսներից շատ են տառապում մեծահասակների աշխարհի անողոքությունից եւ մինչեւ ծերություն երազում են մայրական ջերմությունից զրկված սենյակի մասին, որտեղ կարող էին հարմարավետ կծկվել՝ շուրջը հավաքելով իրենց խաղալիքներն ու սիրելիներին»:

(Ահա թե ինչու, կարծում եմ, Սերոժան ոչ մի կերպ չէր կարողանում բաժանվել հայրական բնից, չնայած նորակառույցի հարմարավետության բոլոր հրապույրներին):

Եվ այսպես, նրանց համար, ովքեր չգուշակեցին, ամբողջ վերոհիշյալը Անդրե Մորուան է գրել Ժան Կոկտոյի մասին:

Իսկ եթե խոսք բացվեց Կոկտոյի մասին, չեմ կարող մի հատված չբերել Մադրիդում Պիկասոյի ցուցահանդեսի բացման առթիվ նրա արտասանած խոսքից:

«Պաբլոն հանճարեղ հնահավաք է: Հենց որ նա դուրս է գալիս տնից, սկսում է ամեն ինչ հավաքել ու բերել արվեստանոց, որտեղ գտնված իր սկսում է ծառայել նրան՝ դասվելով նոր, բարձր կարգի»:

Մի՞թե սա Փարաջանովի մասին չէ: Նա էլ էր տնից դուրս գալուն պես աղբակույտերը տնտղում եւ դրանց միջից հանում այնպիսի բաներ, որոնց կողքով մենք ջանում ենք շուտափույթ անցնել: Բայց «մոգական հպումները նրա մատների» այդ ամենը փոխակերպում են արվեստի ստեղծագործության:

ԱՐԺԵ ԴԻՏԵԼ

26 հունվարի, 22.40 Հ1

■ **«Ծղոտե շներ»**★: Ռեժիսոր՝ Սեմ Փեքինփա: Դերերում. Դասթին Հոֆման, Սուզան Ջորջ: Մեծ Բրիտանիա, 1971:

Կնոջ բռնաբարությունը բարեկիրթ մաթեմատիկոսին վերածում է անողորմ վրիժառուի:

26 հունվարի, 00.10 Երեւան

■ **«Պան Տադեուշ»**★★: Ռեժիսոր՝ Անջեյ Վայդա: Դերերում. Բոգուսլավ Լինդա, Դանիել Օլբրիխսկի, Գրաժինա Շապոլովսկա: Լեհաստան - Ֆրանսիա, 1999:

Պատմական կտավ, Ադամ Միցկեւիչի դասական պոեմի էկրանացումը:

27 հունվարի, 01.45 Հ1

■ **«Վայրի սրտեր»**★: Ռեժիսոր՝ Դեյվիդ Լինչ: Դերերում. Նիկոլաս Քեյջ, Լորա Դեռն, Ուիլեմ Դեֆո: ԱՄՆ, 1995:

Պոստմոդեռնիստական դրոշմով դրամատիկ սիրավեպ, որն արժանացել է Կաննի փառատոնի գլխավոր մրցանակին:

29 հունվարի, 22.00 Հ1

■ **«Սեքս՝ կարեկցանքից»**★★★: Ռեժիսոր՝ Լաուրա Մանյա: Դերերում. Էլիզաբեթ Մարգոնի, Ալեքս Անգուլո, Պիլար Բարդեմ, Խոսե Սանչո: Իսպանիա - Մեքսիկա, 1999:

Գթասրտությունն ու մերձավորին օգնելու ձգտումը Դոլորեսին մղում են «սրբազան» մարմնավաճառության:

29 հունվարի, 23.05 Արմեն-Ակոբ

■ **«Լողավազան»**★: Ռեժիսոր՝ Շառլոթ Ռեմփլինգ, Լյուդիվին Սանյե: Ֆրանսիա, 2003:

Դետեկտիվների հեղինակ կին գրողը հայտնվում է այնպիսի դեպքերի շրջապտույտում, որոնք նոր խթան են տալիս նրա երեւակայությանը:

29 հունվարի, 02.50 Հ1 Երեւան

■ **«Պիներո»**★: Ռեժիսոր՝ Լեոն Իչասո: Դերերում. Բենջամին Բրաթ, Ջանկառլո Էսպոզիտո, Տալիսա Սոտո: ԱՄՆ, 2002:

Կենսագրական ֆիլմ նյույորքյան բոհեմի ներկայացուցիչ, պուերտոռիկացի բանաստեղծ Միգել Պինյերոյի մասին:

30 հունվարի, 21.55 НТВ

■ **«Դոկտոր Նո»**★: Ռեժիսոր՝ Թերենս Յանգ: Դերերում. Շոն Քոնների, Ուրսուլա Անդրես: Մեծ Բրիտանիա, 1962:

Ջեյմս Բոնդի մասին պատմող լրտեսական արկածաշարի անդրանիկ ֆիլմն է:

31 հունվարի, 02.00 Հ1

■ **«Կինոփորձեր»**★: Ռեժիսոր՝ Տակաշի Միիկե: Դերերում. Ռիո Իսիբաշի, Էյի Սիինա: Ճապոնիա, 2000:

Տարեց այրու ամուսնությունը նրա կյանքը դարձնում է սոսկալի մղձավանջ:

1 փետրվարի, 00.20 Երեւան

■ **«Կանանց քաղաքը»**★★★: Ռեժիսոր՝ Ֆեդերիկո Ֆելինի: Դերերում. Մարչելլո Մաստրոյաննի, Էտտորե Մանի, Աննա Պրուկնալ: Իտալիա - Ֆրանսիա, 1980:

Երգիծական ֆանտազիա ֆեմինիզմի մոտիվներով:

Էջը պատրաստեց
ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Մարզական

«Կոտայքն» ապավինել է երիտասարդներին

Ձմռան այս ցրտաշունչ օրերին եռուզեռ է տիրում մարզադաշտերում ու մարզադահլիճներում, որտեղ իրենց պարապմունքներն են անցկացնում ֆուտբոլի ՀՀ 2004 թ. առաջնությանը նախապատրաստվող թիմերը: Աբովյանի «Կոտայքը» հանգրվանել է Հմայակ Խաչատրյանի անվան «Էրեբունի» մարզադաշտում, որտեղ ամենօրյա հագեցած մարզումներ է անցկացնում: Դրանցից մեկին էլ ներկա գտնվեցինք: Ձյունածածկ խաղադաշտում հերթական մարզումն էր անցկացնում «Կոտայքը»: Մարզիչներ Անդրանիկ Գրիգորյանի եւ Հակոբ Մկրյանի գլխավորությամբ նախավարժանքից հետո թիմը բաժանվեց երկու խմբի: Ֆուտբոլիստների մի մասը խաղադաշտի փոքր հատվածում երկկողմանի խաղ էր անցկացնում հետեւելով Անդրանիկ Գրիգորյանի ցուցումներին, մյուսները Հակոբ Մկրյանի գլխավորությամբ զբաղված էին գնդակով տարբեր վարժությունների, դարպասին հարվածների կատարմամբ: Ժամանակ առ ժամանակ ֆուտբոլիստները փոխում էին տեղերը եւ անցնում հաջորդ վարժության կատարմանը: Պարապմունքների ավարտից հետո զրույցի հրավիրեցի Հակոբ Մկրյանին՝ խնդրելով նրան տեղեկացնել «Կոտայքի» նախապատրաստական աշխատանքների ընթացքին:

2003 թ. մրցաշրջանի ավարտից հետո տղաներին երեքշաբաթյա հանգիստ տրամադրելուց հետո դեկտեմբերի 15-ից թիմն սկսել է նախապատրաստվել նոր մրցաշրջանին: Մարզումներն անցկացնում ենք «Էրեբունի» մարզադաշտում: Ակումբի ղեկավարությունը ջանացել է թիմի համար հնարավորության սահմաններում նորմալ պայմաններ ստեղծել: Ի դեպ, եթե անցյալ տարի «Կոտայքը» սեփական խաղադաշտի խնդիր ուներ, ապա այսուհետեւ նման հիմնահարց չի ծագի: Ակումբը 5 տարով վարձակալել է «Էրեբունի» մարզադաշտը, որտեղ իր հանդիպումները կանցկացնի «Կոտայքը»: Ակումբի միջոցներով ներկայում մարզադաշտում շինարարական աշխատանքներ են իրականացվում: Տրիբունան ծածկ է ունենալու, տեղադրվելու են նստատեղեր, հանդերձարանները վերանորոգվել ու նորմալ տեսքի են բերվել: Կտարվեն նաեւ խաղադաշտի որակի բարելավման համապատասխան աշխատանքներ: Այնպես որ, ֆուտբոլասերների համար քիչ թե շատ նորմալ ու հարմարավետ պայմաններ կստեղծվեն: Մարզադաշտն արդեն հոգեհարազատ է դարձել մեզ:

Ինչ վերաբերում է նոր մրցաշրջանի նախապատրաստությանը, ապա այն ընթանում է ծրագրին համապատասխան: Նախապատրաստության այս փուլում հիմնական շեշտը դրվում է տղաների ֆիզիկական պատրաստության բարելավման, նրանց դիմադրողականության բարձրացման, արագաուժային հատկանիշների զարգացման վրա: Անցյալ մրցաշրջանում մեր ֆուտբոլիստներն այս առումով որոշ չափով զիջում էին մրցակիցներին:

Թիմում հիմնականում երիտասարդ ֆուտբոլիստներ են, որոնք բարեխղճորեն են մարզվում, աշխատասեր են: Գոհ եմ նրանց վերաբերմունքից: Թիմի հիմնական կազմը պահպանվել է: «Կոտայքի» միակ փորձառու ֆուտբոլիստ Կարեն Գրիգորյանի պայմանագրի ժամկետը լրացել է, եւ նա հեռացել է թիմից (մարզվում է Երեւանի «Արարատում»): Մարզումներին ընդգրկել ենք երիտասարդ մի քանի ֆուտբոլիստների, որոնք փորձաշրջան են անցնում: Ակումբի ղեկավարության ջանքերով նախնական պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել, որ մեր երեք ֆուտբոլիստները՝ Գոռ Միրզախանյանը, Նորայր Գրիգորյանն ու Արման Պողոսյանը փորձաշրջան անցնեն Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի թիմերում, նրանց կազմում մասնակցեն հավաքների: Շուտով թիմը նաեւ ընկերական հանդիպումներ կանցկացնի՝ ստուգելով ֆուտբոլիստների պատրաստականությունը: Բացառված չէ, որ «Կոտայքն» ուսումնամարզական հավաքի մեկնի հանրապետությունից դուրս: Այժմ այս ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվում, եւ մոտ ժամանակներս ավելի կհստակեցվեն հետագա ծրագրերը:

«Կոտայքը» երիտասարդ թիմ է եւ հույս ունենք, որ այս տարի ավելի հաջող հանդես կգա, գրագետ ու դիտարժան ֆուտբոլ կցուցադրի: Անցյալ մրցաշրջանում էլ եղան առանձին լավ մրցելույթներ, պարզապես խաղային փորձի բացակայությունը թույլ չտվեց արդյունքի հասնել: Աշխատում ենք, որպեսզի ֆուտբոլիստները շատ շփվեն գնդակի հետ: Հետագայում ավելի մեծ ուշադրություն կդարձվի տեխնիկատակտիկական հարցերին, ֆուտբոլիստների խաղային որակների բարելավմանը: Պետք է հասնենք այն բանին, որ ֆուտբոլիստներն ունակ լինեն տեմպային խաղ ցուցադրել, խաղադաշտում միմյանց փոխօգնության գան: Այս հարցերի դրական լուծման դեպքում, կարծում եմ, «Կոտայքը» լուրջ հակառակորդ կհանդիսանա:

Ինչ վերաբերում է խաղային օղակներին, ապա առավել անհանգստացնում է պաշտպանի եւ առջեւի գծի խաղացողի հարցը: Ճիշտ է, թիմում ընդգրկված են Հայկ Դանիելյանը, Վահան Ծաղիկյանը եւ վերջերս ծնկի վիրահատության ենթարկված Սամվել Ասենյանը, որոնք պաշտպանի վատ տվյալներ չունեն եւ կարող են լավ խաղ ցուցադրել: Պաշտպանական օղակը բավական ամուր է, կիսապաշտպանությունում եւս ունենք լավ խաղացողներ: Իսկ ահա հարձակման գիծն ուժեղացման կարիք է զգում: Իհարկե, լավ կլիներ, որ հաջողվեր մի քանի փորձառու ֆուտբոլիստներով համալրել թիմը: «Կոտայքը» նաեւ դիսպետչերի, թիմի առաջատարի կարիք է զգում: Այս ուղղությամբ ակումբի ղեկավարությունը եւս մտածում է: Շուտով պարզ կլինի նաեւ առաջին խմբում թիմ ունենալու հարցը: Ներկայում մարզադպրոցի պատանի ֆուտբոլիստները պարապում են, եւ եթե «Կոտայք-2003»-ը մասնակցի առաջին խմբի առաջնությանը, ապա նրանք կհամալրեն թիմը: Ինչ խոսք, առաջին խմբում թիմ ունենալը մեծ օգուտ է «Կոտայքի» համար:

Լուրեր էին տարածվել, իբր «Կոտայքը» չի մասնակցելու առաջնությանը: Ինքներդ տեսնում եք, որ թիմը գոյություն ունի եւ լրջորեն է նախապատրաստվում նոր մրցաշրջանին: Կարծում եմ, թիմն ունակ կլինի հաճելի անակնկալներ մատուցելու իր երկրպագուներին:

ԱՊՀ ԳԱՎԱԹ

Չեմպիոնը վայր դրեց լիազորությունները

Մոսկվայում ավարտին է մոտենում ԱՊՀ եւ Բալթյան երկրների չեմպիոնների մասնակցությամբ «Համագործակցության» գավաթի 12-րդ խաղարկությունը: Երեկ կայացան կիսաեզրափակիչ հանդիպումները: Առաջինը եզրափակիչի ուղեգիրը վիճարկեցին Թբիլիսիի «Դինամոն» եւ մրցաշարի նախորդ խաղարկության հաղթող Մոլդովայի չեմպիոն Տիրասպոլի «Շերիֆը»: Խաղասկիզբը հաջող էր մոլդովացի ֆուտբոլիստների համար, որոնք արդեն 13-րդ րոպեին Վիկտոր Բարիշեւի հարվածից հետո բացեցին հաշիվը: Սակայն մոսկովյան մրցաշարում հաջող մրցելույթներով աչքի ընկնող վրաց ֆուտբոլիստներն առաջին խաղակեսի վերջին րոպեին վերականգնեցին հավասարակշռությունը: Աչքի ընկավ Ալեքսանդր Ղողոբերիշվիլին: Ընդմիջումից հետո Թբիլիսիի դինամոյականները տիրելով նախաձեռնությանը, հասան հաջողության: 72-րդ րոպեին մրցաշարում արդյունավետ խաղ ցուցադրող Վիտալի Դարասելիան խփեց հաղթական գնդակը՝ եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւելով իր թիմին (2-1):

Եզրափակիչի մյուս ուղեգրի տերը հայտնի դարձավ Բալթյան երկու երկրների՝ Լիտվայի «Կաունասի» եւ Լատվիայի «Սկոնտոյի» մրցավեճում: Հաջողությունն ուղեկցեց «Սկոնտոյին» (0-1):

Վերջնագիծը մոտ է

Ավարտին է մոտենում Վեյք Ան Զեե քաղաքում ընթացող շախմատի մրցաշարը 14 ուժեղագույն գրոսմայստերների մասնակցությամբ: 10-րդ տուրում հաջող հանդես եկավ Վլադիմիր Հակոբյանը, որը դժվարին պայքարում պարտության մատնեց Պյոտր Սվիդլերին: Ավարտական տուրերում եւս հաջող ելույթներ ունենալու դեպքում Հակոբյանը հնարավորություն ունի տեղ զբաղեցնելու մրցանակակիրների շարքում: 10 տուրից հետո Հակոբյանը վաստակել է 5 միավոր: Իսկ մրցաշարային աղյուսակը 7 միավորով շարունակում է գլխավորել հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդը: Իրեն հետապնդող Մայքլ Ադամսի հետ մրցապայքարում գրանցվեց ոչ-ոքի: Թե Անանդը եւ թե Ադամսը տրամադրված չէին լուրջ պայքարի եւ 18-րդ քայլում խաղաղ դաշն կնքեցին: Ադամսը 6 միավորով 2-3-րդ տեղերն է բաժանում Պետեր Լեկոյի հետ: Վերջինս ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան Շիրովի հետ: Միավոր բաժանեցին նաեւ Թիմանն ու Կրամնիկը, Սոկոլովն ու Ջժան Ջժոնը: Ընդամենը 25 քայլ կատարվեց վան Վելի-Բոլոգան պարտիայում, որից հետո սպիտակները հանձնվեցին: Բարեեւն էլ սեւերով հաղթեց Թոփալովին:

Աղասին շարունակում է պայքարը

Մելբուռնում թենիսի Ավստրալիայի բաց առաջնության պարգեւները վիճարկող թենիսիստներն անցկացրին հերթական հանդիպումները: «Մեծ սաղավարտի» մրցաշարերի բազմակի հաղթող Անդրե Աղասին հերթական փուլի արգելքը եւս վստահ հաղթահարեց: Նրա մրցակիցը շվեդ թենիսիստ Թոմաս Էնքվիստն էր: Առաջին խաղափուլում Աղասին «մաքուր» հաղթանակ տոնեց (6-0), մյուս երկու խաղափուլերում էլ վստահորեն միավորներ վաստակելով, շահեց մրցախաղը (6-3, 6-3):

Իր հաղթարշավն է շարունակում ռուսաստանցի Մարատ Սաֆինը, որը 5 խաղափուլանոց դժվարին մրցախաղում առավելության հասավ ամերիկացի Թոդ Մարտինի նկատմամբ (7-5, 1-6, 4-6, 6-0, 7-5): Սաֆինը մտավ 1/8 եզրափակիչ: Պայքարը շարունակում են նաեւ Բլեյքը, Շրիչափխանը, Շալկենը, Ջինեպրին, Ռոդիկը:

Կանանց պայքարում հերթական հաղթանակը տոնեց ամերիկուհի Լինդսեյ Դեւենպորտը՝ պարտության մատնելով Գրենվիլին (6-4, 6-0): Նրա օրինակին հետեւեցին նաեւ Զվոնարյովան, Սուլուագան, Մորեսմոն, Կապրոսը, Էնենը, Մոլիկը:

Այսօր Ավստրալիայի բաց առաջնությունում հերթական հանդիպումների օրն է: Իր 3-րդ հանդիպումը կանցկացնի Դավիթ Նալբանդյանը, որի մրցակիցն է հարավաֆրիկացի Ուեյն Ֆերեյրան:

Արա Հակոբյանի ելույթները հուսադրող են

Թուրքիայի Անթալիա քաղաքում ուսումնամարզական հավաք անցկացնող Դոնեցկի «Մետալուրգում» իր գոլերի հաշիվը բացեց ՀՀ առաջնության լավագույն ռմբարկու Արա Հակոբյանը: Յարոսլավլի «Շիննիկի» հետ ստուգողական խաղի 64-րդ րոպեին փոխարինման դուրս գալով, Արան խաղավարտից երկու րոպե առաջ գրավեց մրցակցի դարպասը՝ փրկելով «Մետալուրգին» պարտությունից (2-2): Այդ խաղին մասնակցեց նաեւ Եղիշե Մելիքյանը, որը մեկնարկային կազմում էր եւ խաղադաշտում անցկացրեց 90 րոպե:

Նախորդ օրը «Մետալուրգն» ուժերը չափել էր Ռուսաստանի «Օրյոլ» թիմի հետ եւ պարտվել 2-4 հաշվով: Այդ խաղում թիմի մեկնարկային կազմում խաղադաշտ դուրս եկավ անցյալ մրցաշրջանում «Բանանցում» հանդես եկած Դմիտրի Կոնդրատչենկոն, որին ընդմիջումից հետո փոխարինեց Արա Հակոբյանը: Ըստ ուկրաինական լրատվամիջոցների, այդ խաղում էլ Արա Հակոբյանն իրեն լավ է դրսեւորել: Մասնավորապես, 71-րդ րոպեին Արան մեն-մենակ է հայտնվել «Օրյոլի» դարպասապահ Մալախովի դեմ, որը ստիպված է եղել վայր գցել հարձակվողին: 11 մ հարվածն իրացրել է դոնեցկցի Ալեքսեենկոն: Իսկ խաղավարտից 2 րոպե առաջ Արա Հակոբյանի հերթական սլացիկ անցումից եւ ճշգրիտ փոխանցումից հետո Ստոլիցան 2-րդ գնդակն է ուղարկել «Օրյոլի» դարպասը:

«Մետալուրգի» կազմում Արա Հակոբյանի ելույթները հուսադրող են: Եվ եթե նա շարունակի հաջող հանդես գալ ստուգողական հանդիպումներում, ապա անկասկած կարող է ամրապնդվել ուկրաինական ակումբում: Հիշեցնենք, որ Արա Հակոբյանը համարվում է Դոնեցկի «Մետալուրգի» ֆուտբոլիստը: Նա դեռեւս մի քանի տարի առաջ էր թիմի հետ պայմանագիր կնքել, իսկ «Բանանցում» հանդես էր գալիս վարձավճարով: Հիշեցնենք նաեւ, որ Արայի հետ «Մետալուրգում» փորձաշրջան է անցնում նաեւ նրա եղբայրը՝ Արամը, որը դեռեւս խաղադաշտ դուրս չի եկել:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Կենտրոնական բանկը տեղեկացնում է

ՀՀ Կենտրոնական բանկի գործառնությունների տոկոսադրույքները մնացել են անփոփոխ. կնքվող ռեպո-համաձայնագրերի տոկոսադրույքը տարեկան 7 տոկոս, տրամադրվող լոմբարդային վարկերինը՝ 20, ներգրավվող ավանդներինը՝ 3.5 տոկոս:

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է 2003 թ. դեկտեմբերի 26-ից 2004 թ. հունվարի 8-ն ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակի եւ ֆինանսական շուկայի միտումների նկարագիրը:

Մակրոտնտեսական իրավիճակը. Ըստ ԿԲ դիտարկումների, նշված ժամանակահատվածում գրանցվել է 2.7% սղաճ՝ նախորդ ժամանակահատվածի 1% սղաճի պարագայում:

Բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են մոտ 1 մլրդ 252 մլն դրամ:

Դրամավարկային քաղաքականություն. Այդ ժամանակահատվածում փողի բազան աճել է 2 մլրդ 360 մլն դրամով՝ ծրագրված 7 մլրդ 19 մլն դրամ աճի փոխարեն: Փողի բազայի աճն ուղեկցվել է ԶԱՄ-ի 1 մլրդ 480 մլն դրամ եւ ԶՆԱ-ի 880 մլն դրամ աճով՝ ծրագրված համապատասխանաբար 1 մլրդ 150 մլն դրամ եւ 5 մլրդ 869 մլն դրամ աճի պարագայում:

ԶՆԱ-ի շեղումը պայմանավորված է կենտրոնական գանձապետարանի միասնական հաշվի մնացորդի 709 մլն դրամ ծախսմամբ՝ ծրագրված 18 մլրդ 436 մլն դրամի դիմաց, ինչպես նաեւ կառավարության դեպոզիտների 213 մլն դրամ նվազմամբ՝ ծրագրված 14 մլրդ 700 մլն դրամ աճի փոխարեն: Զուտ այլ ակտիվները նվազել են 290 մլն դրամով: Բանկերի պարտավորությունների 248 մլն դրամ աճը պայմանավորված է մշտական հնարավորության գործիքի ակտիվացմամբ՝ 500 մլն դրամ ավանդի մարման դիմաց կնքվել է 1 մլրդ 300 մլն դրամի գործարք, ինչպես նաեւ նախկինում կնքված սվոպ գործիքների մարումներով:

Դեկտեմբերի 30-ին նախորդած շաբաթվա ընթացքում փողի զանգվածն (առանց կուտակված տոկոսների) նվազել է 1 մլրդ 291 մլն դրամով եւ կազմել 132 մլրդ 945 մլն դրամ: Շրջանառության մեջ եղած կանխիկն աճել է 181 մլն դրամով, իսկ ավանդները նվազել են 1 մլրդ 471 մլն դրամով: Ցպահանջ արտարժութային ավանդներն աճել են 1 մլրդ 19 մլն դրամով, իսկ ցպահանջ դրամային ավանդները՝ 107 մլն դրամով: Ժամկետային արտարժութային ավանդներն աճել են 105 մլն դրամով եւ կազմել 48 մլրդ 877 մլն դրամ: Պայմանավորված վերոգրյալով՝ դրամային զանգվածն աճել է 2 մլրդ 419 մլն դրամով եւ դեկտեմբերի 30-ին կազմել 133 մլրդ 99 մլն դրամ:

Ֆինանսական շուկայի միտումները. Հաշվետու ժամանակաշրջանում թղթակցային հաշիվների միջին մակարդակը կազմել է 21,320 մլն դրամ, իսկ պարտադիր պահուստավորումը՝ 12,900 մլն դրամ:

Ներքին արժութային շուկայում, ՊՊ առաջնային եւ երկրորդային շուկաներում դիտվել են հետեւյալ միտումները:

Ներքին արժութային շուկա ԿԲ կողմից գնվել է 2 մլն ՌԴ ռուբլի՝ 19.56 դրամ փոխարժեքով, ինչպես նաեւ վաճառվել 295 հազ. ԱՄՆ դոլար՝ 569.97 փոխարժեքով եւ գնվել է 131 հազ. ԱՄՆ դոլար՝ 560.30 դրամ փոխարժեքով:

Միջբանկային շուկայում գործառնությունների համախառն ծավալը կազմել է 50.7 մլն ԱՄՆ դոլար, որից 24.2 մլն ԱՄՆ դոլարի առք եւ 26.5 մլն ԱՄՆ դոլարի վաճառք համապատասխանաբար 564.61 եւ 566.67 դրամ միջին կշռված փոխարժեքներով:

Նշված ժամանակահատվածում արտարժույթի շուկայում ձեւավորված ՀՀ դրամի փոխարժեքը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ արժեզրկվել է 1.09%-ով՝ 562.83 դրամից մեկ ԱՄՆ դոլարի դիմաց հասնելով մինչեւ 569.07 դրամի:

ՊՊ առաջնային շուկա. Դիտարկվող ժամանակահատվածում ՊՊ-երի թողարկում տեղի չի ունեցել:

ՊՊ երկրորդային շուկա. Իրականացվել է 588 մլն դրամի գործարք 8.79% միջին կշռված եկամտաբերությամբ: Առաջին շաբաթվա ընթացքում իրականացվել է 350 մլն դրամի գործարք 10.01%-ով, երկրորդ շաբաթվա ընթացքում՝ 238 մլն դրամի գործարք 6.98%-ով:

Միջբանկային ռեպո գործառնություններ. Միջբանկային շուկայում իրականացված ռեպո գործառնությունների ծավալը կազմել է 1 մլրդ 805 մլն դրամ՝ 7.14% միջին կշռված տոկոսադրույքով: Առաջին շաբաթվա ընթացքում իրականացվել է 1 մլրդ 614 մլն դրամ ծավալով ռեպո գործարք 7.11%-ով, երկրորդ շաբաթվա ընթացքում՝ 191 մլն դրամ ծավալով գործարք 7.42%-ով:

Հաջորդ երկշաբաթյա ժամանակահատվածի ծրագրավորում. Հունվարի 9-22-ն ընկած ժամանակահատվածում ԿԲ ԶԱՄ-ի ցուցանիշը, ծրագրավորման համաձայն, կնվազի 3 մլրդ 167 մլն դրամով: Այս երկշաբաթում կիրականացվի 2 մլրդ 875 մլն դրամի արտարժույթի վաճառք եւ 64 մլն դրամի արտաքին պարտքի տոկոսագումարների վճարում: Բյուջեի արտարժութային եկամուտները կնվազեն 250 մլն դրամով (կառավարության անդամակցության վճար):

Կառավարության զուտ պարտավորությունների ցուցանիշը կաճի 1 մլրդ 714 մլն դրամով՝ պայմանավորված կենտրոնական գանձապետարանի միասնական հաշվի մնացորդի ծախսումով: Զուտ այլ ակտիվները կնվազեն 22 մլն դրամով: Բանկերի պարտավորությունները կնվազեն 2 մլրդ դրամով՝ ի հաշիվ 1 մլրդ դրամի ավանդների զուտ ներգրավման եւ 1 մլրդ դրամի հակադարձ ռեպոյի կնքման: Արդյունքում այդ ցուցանիշը ժամանակաշրջանի վերջում կկազմի 5 մլրդ 500 մլն դրամ: Վերոհիշյալ փոփոխությունները կհանգեցնեն ԶՆԱ-ի 308 մլն դրամով նվազման: Արդյունքում փողի բազան կնվազի 3 մլրդ 475 մլն դրամով եւ կկազմի 111 մլրդ 880 մլն դրամ:

ՀՀ ԿԲ Մամուլի ծառայություն

PTP
E&E Regoinal Participant Training Program
Armenia West NIS Europe Russia
Caucasus Central Asian Republics
Performance Improvement - Technical Support - Participant Training - Grants - Partnerships

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթության զարգացման ակադեմիան (AED) ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) նախաձեռնությամբ եւ ֆինանսական աջակցությամբ իրականացնում է շինարարական մասնագիտություն ունեցող աշխատուժի մասնագիտական ունակությունների բարելավմանն ուղղված վերապատրաստման ծրագիր: Ծրագրի նպատակն է հարստացնել մասնակիցների գիտելիքներն ու հմտությունները, ինչը նրանց հնարավորություն կտա ձեռք բերել համապատասխան որակավորում՝ հետագայում Հայաստանում գործող միջազգային եւ տեղական շինարարական կազմակերպություններում աշխատելու համար:

Ծրագրին մասնակցելու համար հարկավոր է սույն թվականի հունվարի 19-ից մինչեւ 30-ը ներկայանալ Երեւանի «ՀՀ զբաղվածության ծառայություն» գործակալության տարածքային կենտրոններ եւ լրացնել դիմումներ: Դիմումներն այնուհետեւ կներկայացվեն AED հայաստանյան գրասենյակ:

Մրցութային կարգով ընտրված անձինք կմասնակցեն 2-3 շաբաթյա վերապատրաստման դասընթացներին՝ հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- ատաղձագործ
- գաջագործ-ծեփագործ
- էլեկտրիկ
- ներկարար-պաստառապատող
- սալիկապատող
- փականագործ-սանտեխնիկ
- մեխանիկ /օդափոխիչ եւ այլ տեխնիկա տեղադրող/

Դասընթացները կանցկացնեն ԱՄՆ-ից ժամանած փորձագետները: Նախապատվություն կտրվի տվյալ մասնագիտությամբ աշխատանքային փորձ ունեցող, զբաղվածության տարածքային կենտրոններում հաշվառված՝ աշխատանք փնտրող անձանց:

Վերապատրաստումն ավարտած եւ քննությունն անցած մասնակիցները կստանան վճարովի փորձաշրջան անցնելու հնարավորություն Երեւանում կառուցվող ԱՄՆ-ի դեսպանատան համալիրում, որը հաջողությամբ ավարտելու դեպքում կստանան նաեւ աշխատանքի առաջարկ:

Տարածքային կենտրոնների հասցեներն են.

Կենտրոն-Զարուբի 1, հեռ. 54 08 32
Էրեբունի-Խորենացու 213, հեռ. 57 46 80
Արաբկիր-Մամիկոնյանց 48, հեռ. 23 01 22
Մալաթիա-Սեբաստիա-Սեբաստիայի 32, հեռ. 77 64 60
Աջափնյակ-Աբելյան 10, հեռ. 39 09 03
Դավիթաշեն-Դավիթաշեն 3-րդ թաղամաս, հեռ. 36 80 18
Նոր Նորք-Նանսենի 8/2, հեռ. 63 44 50
Ավան-Իսահակյան թաղ., հեռ. 62 10 71
Քանաքեռ-Զեյթուն-Դավիթ Անհաղթի 23, հեռ. 24 10 62
Շենգավիթ-Հ. Հովսեփյան 3, հեռ. 42 20 10

AED
Academy for Educational Development

ԳԵՐՄԱՆԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ (ԳՀՀ)

Փոքր բիզնեսի վարկավորման ծրագիր

Գերմանահայկական հիմնադրամն ընդլայնում է փոքր բիզնեսի վարկավորման ծրագրի իրականացումը: Այս ծրագրի շրջանակներում երկարաժամկետ աշխատանքի համար Գերմանահայկական հիմնադրամը փնտրում է երիտասարդ աղջիկներ եւ տղաներ՝

վարկային մասնագետներ

պաշտոնը զբաղեցնելու նպատակով:

Պահանջներ.

- տարիքային սահմանափակումը մինչեւ 30 տարեկան;
- բարձրագույն կրթության ավարտական վկայական (պարտադիր չէ տնտեսագիտական);
- հայերեն եւ ռուսերեն լեզուների լիարժեք իմացություն;
- վերլուծական դատողություն;
- պատասխանատվության բարձր զգացում եւ անկաշկանդ հաղորդակցվելու ունակություն:

Վարկային մասնագետների ընտրությունը իրականացվելու է մրցութային կարգով: Ուսուցումը իրականացվելու է ռուսերեն լեզվով:

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ հարցաթերթիկները կարող եք ձեռք բերել հետեւյալ հասցեներով՝

ԳՀՀ ուս. կենտրոն ք.Երեւան, Բաղրամյան 2, բն. 6 (3-րդ հարկ)
ACBA Բանկ՝ ք.Երեւան, Բայրոնի 1, ք.Էջմիածին,Մաշտոցի փ. 30, ք.Արտաշատ, Շահումյան փ. 31, ք.Աշտարակ, Երեւանյան փ. 1, ք.Վանաձոր, Տիգրան Մեծի փ. 71, ք.Գյումրի, Շիրակացու փ. 18ա, ք.Եղեգնաձոր, Մոմիկի փ. 2, ք.Կապան, Արամ Մանուկյան փող.1ա, ք.Գավառ, Բռնաղյան փ. 6, ք.Աբովյան, Օգոստոսի 23-ի փող, ք.Իջեւան, Երեւանյան փ. 1:

Հարցաթերթիկների ընդունումը կատարվում է մինչեւ 2004 թ. հունվարի 30-ը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ARMHETAXINM
ARG
ARMRUSGASPROM
ՀԱՅՌՈՒՍԳԱԶԱՐԴ

Երեւանի գազաֆիկացման եւ գազամատակարարման մասնաճյուղն աշխատանքի է հրավիրում 30-45 տարեկան կին-հսկիչների:

Աշխատավարձը՝ 35 հազար դրամ:

Ցանկացողները դիմեն Երեւանի գազաֆիկացման եւ գազամատակարարման մասնաճյուղի կադրերի բաժին:

Հասցե՝ Երեւան, Զարենցի 143ա
Հեռ.՝ 55 92 74
Անհրաժեշտ փաստաթղթեր՝

ինքնակենսագրություն
աշխատանքային գրքույկ
կրթության վկայագիր

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In Armenian, Russian, English and Turkish

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ARMHETAXINM
ARG
ARMRUSGASPROM
ՀԱՅՌՈՒՍԳԱԶԱՐԴ

«Զինծառայողների եւ նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալական ապահովության մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ եւ փոփոխություններ կատարելու մասին» եւ «Հայրենական մեծ պատերազմի վետերանների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների համաձայն, 2004 թ. հունվարի 1-ից «Հայռուսգազարդ» ՓԲԸ ներքոհիշյալ բաժանորդների համար դադարեցվել է գազի բաժանորդային վարձի 50 տոկոս զեղչով վճարման իրավունքը.

ա) Հայրենական մեծ պատերազմի եւ այլ պետությունների տարածքներում մարտական գործողությունների պատճառով հաշմանդամ դարձած զինծառայողները, ինչպես նաեւ Հայրենական մեծ պատերազմի այլ պետություններում մարտական գործողությունների մասնակիցները, որոնք հետագայում հաշմանդամ են դարձել,

բ) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ մարտական գործողությունների պատճառով, զինվորական ծառայության ընթացքում կամ զինվորական ծառայությունից սահմանված կարգով արձակվելուց հետո ստացած վնասվածքների, խեղումների եւ հիվանդությունների հետեւանքով հաշմանդամ դարձած զինծառայողները (նրանց հավասարեցված անձինք), ինչպես նաեւ ծառայողական պարտականությունների կատարման ընթացքում զոհված (մահացած) զինծառայողների (նրանց հավասարեցված անձանց) ընտանիքները (ամուսին, երեխաներ, ծնողներ):

Օրենքները հրապարակվել են 16.01.2004 թ. N 3 ՀՀ պաշտոնական տեղեկագրում:

Նշված օրենքների համաձայն, այդ խմբերի քաղաքացիներին սահմանված է ամսական դրամական օգնություն:

Շնորհակալություն

Հայտնում եմ իմ խորին շնորհակալությունը Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքի թաղապետ Ռուբեն Սինոյանին՝ ծերերի եւ վետերանների նկատմամբ հոգատարության համար:

Կարճիկյան Սեդելա Արտաշեսի
Հայրենական պատերազմի վետերան, հաշմանդամ
(Արմեն Տիգրանյան փ., 4-րդ շենքի 7-րդ բնակարան):

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 23 01. 2004 Գինը՝ 100 դրամ